

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

Νικολάου Αλέξανδρος

**ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ ΤΗΣ
ΚΛΩΣΤΟΨΦΑΝΤΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ
2003-2013**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Επιβλέπων: Αναπλ. Καθηγητής Σταύρος Αρβανίτης

**Ηράκλειο
Σεπτέμβριος, 2016**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	4
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. Η ιστορική διαδρομή της Κλωστοϋφαντουργίας	6
1.1 Εισαγωγή.	6
1.2 Η κλωστοϋφαντουργία στην Αρχαία Ελλάδα.	7
1.3 Η Σύγχρονη εποχή.	9
1.4 Η ελληνική Κλωστοϋφαντουργία	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. Ο κλάδος της κλωστοϋφαντουργίας	17
2.1 Ο Κλάδος της Κλωστοϋφαντουργίας	17
2.2 Αδυναμίες του κλάδου	19
2.3 Ευκαιρίες και απειλές του κλάδου.....	22
2.4 Οι προοπτικές και τα νέα δεδομένα της παγκόσμιας αγοράς.....	26
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. Παραγωγή κλωστοϋφαντουργικών υλών και προϊόντων...	27
3.1. Γενικοί Οικονομικοί Δείκτες	27
3.1.1. Αριθμός επιχειρήσεων	27
3.1.2. Κύκλος εργασιών	27
3.1.3. Κύκλος εργασιών ανά απασχολούμενο.....	28
3.1.4.Κύκλος εργασιών (ακαθάριστο λειτουργικό ποσοστό) (%).....	28
3.1.5. Ακαθάριστο λειτουργικό πλεόνασμα / έλλειμμα	29
3.2. Δείκτες Απασχόλησης	29
3.2.1. Αριθμός απασχολούμενων, εργαζομένων και του άμισθου εργατικού δυναμικού.	29
3.2.2. Αριθμός απασχολούμενων ανά επιχείρηση	31
3.2.3. Ποσοστό απασχόλησης στο σύνολο της Μεταποίησης.....	32

3.3. Δείκτες Δαπανών	33
3.3.1. Μισθοί/ημερομίσθια - κόστος ασφαλιστικών εισφορών...	33
3.3.2. Μέσος όρος εξόδων προσωπικού	34
3.3.3. Ποσοστό εξόδων προσωπικού στην παραγωγή και στις συνολικές αγορές.....	34
3.3.4. Φαινόμενη παραγωγικότητα εργασίας	35
3.3.5. Παραγωγικότητα εργασίας προσαρμοσμένη στον μισθό.....	35
3.3.6. Παραγωγικότητα εργασίας προσαρμοσμένη στον μισθό.....	36
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. Οι προοπτικές της κλωστοϋφαντουργίας	37
4.1 Μέτρα της πολιτείας για την βοήθεια των επιχειρήσεων του κλάδου.	37
4.2 Στοιχεία για την κλωστοϋφαντουργία στην Ελλάδα.....	37
4.3 Οι κλάδοι κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης στην Ελλάδα	39
4.4 Επίδραση του κλάδου της κλωστοϋφαντουργίας στην Ελληνική Οικονομία	45
4.5 Επενδύσεις στους κλάδους Κλωστοϋφαντουργίας και Ένδυσης.....	49
4.6 Απασχόληση στους κλάδους Κλωστοϋφαντουργίας και Ένδυσης...	50
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	54
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΒΑΣΙΚΩΝ ΔΕΙΚΤΩΝ	56
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	58

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ο κλάδος της κλωστοϋφαντουργίας παραμένει ένα ιδιαίτερα σημαντικό κομμάτι της Ελληνικής οικονομίας και πρέπει να διαμορφωθούν στρατηγικές σε επίπεδο επιχειρήσεων και πολιτείας που θα εξασφαλίσουν την ανταγωνιστικότητα του.

Από τα αρχαία χρόνια αποτελούσε μια από τις βασικές ασχολίες των νοικοκυριών στην Ελλάδα και μάλιστα τα είδη της αποτελούσαν πολύτιμα αγαθά (μαζί με τα είδη διατροφής, και το χρυσό) και ήταν από τα πρώτα είδη που εμπορεύτηκαν οι άνθρωποι (ενότητα πρώτη – ιστορικά στοιχεία).

Στην σύγχρονη εποχή μετά την δημιουργία του Ελληνικού κράτους ήταν ο βασικός πυλώνας της βιομηχανίας και απασχολούσε μεγάλο εργατικό δυναμικό. Η έλευση των προσφύγων το 1922 έδωσε νέα ώθηση στην κλωστοϋφαντουργία και μέχρι την δεκαετία του 1980 αποτελούσε έναν από τους καλύτερους τομείς της οικονομίας με εκατοντάδες μικρά εργοστάσια και βιοτεχνίες σε όλη την Ελλάδα. Η κυριότερη πρώτη ύλη, το βαμβάκι αποτελεί ένα από τα καλύτερα και αποδοτικότερα προϊόντα στον κόσμο (ενότητα δεύτερη ο κλάδος της κλωστοϋφαντουργίας). Οι πηγές είναι αμφιλεγόμενες.

Τα τελευταία χρόνια λόγοι όπως η παγκοσμιοποίηση της αγοράς, η εμφάνιση νέων ανταγωνιστών από αναπτυσσόμενες χώρες με φθηνά εργατικά κόστη και η οικονομική κρίση δημιούργησαν τα μεγαλύτερα προβλήματα στον κλάδο. Αυτό φαίνεται κατά την περίοδο 2009-2013 από τις μεγάλες μειώσεις στον αριθμό των επιχειρήσεων που φτάνει στο 26,11%, στον κύκλο εργασιών που η μείωση φτάνει στο 38,41%, καθώς επίσης και στον αριθμό απασχολουμένων και στους μισθούς-ημερομίσθια που η μείωση αγγίζει το 43% και 53,03% αντίστοιχα. Γίνονται προσπάθειες για την στήριξη και την επανεκκίνηση του ιστορικού αυτού κλάδου της Ελληνικής οικονομίας (στις 3 και 4 ενότητες που παρουσιάζονται οι οικονομικοί δείκτες, η πορεία, τα προβλήματα και οι ευκαιρίες).

Στο **πρώτο κεφάλαιο** θα αναφερθούμε στην ιστορική διαδρομή της κλωστοϋφαντουργίας, από τα αρχαία χρόνια μέχρι της ημέρες μας. Η κλωστοϋφαντουργία αποτέλεσε και αποτελεί μια από τις πρώτες βασικές και αναγκαίες εργασίες για όλους τους ανθρώπους, σε κάθε γωνιά του πλανήτη. Θα αναφερθούμε στην περιοχή της μεσογείου και στην αρχαία Ελλάδα καθώς και στα χρόνια την μεγάλης επέκτασης της στις αποικίες και στις ΗΠΑ μέχρι τον 20^ο αιώνα και την σημερινή εποχή.

Στο **δεύτερο κεφάλαιο** θα αναλύσουμε τον κλάδο της κλωστοϋφαντουργίας και τους βασικούς υποκλάδους που συνθέτουν την οικονομική αυτή δραστηριότητα. Θα γίνει αναφορά στις αδυναμίες του κλάδου αλλά και στις ευκαιρίες και στις προοπτικές, τόσο σε ολόκληρο τον κόσμο όσο και στην Ελλάδα.

Στο **τρίτο κεφάλαιο** θα παρουσιαστούν οι οικονομικές προοπτικές του κλάδου με ανάλυση των πινάκων και των στοιχείων που αντλήθηκαν από την Euro stat. Τα στοιχεία αυτά παρουσιάζουν την πορεία της Ελληνικής κλωστοϋφαντουργίας και γίνεται σύγκριση με τα συγκεντρωτικά στοιχεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στο **τέταρτο κεφάλαιο** θα παρουσιαστούν αναλυτικά οι προοπτικές του κλάδου της κλωστοϋφαντουργίας, ο ρόλος της βασικής πρώτης ύλης που είναι το βαμβάκι και αποτελεί και το μεγάλο πλεονέκτημα της Ελλάδας λόγω της ποιότητας του. Επίσης θα παρουσιαστούν τα μέτρα της πολιτείας που κρίνονται απαραίτητα για να μπει σε τροχιά ανάπτυξης η χώρα στον τόσο αυτό βασικό κλάδο. Θα παρουσιαστούν και πίνακες με τα οικονομικά στοιχεία του κλάδου, αλλά και του υποκλάδου της ένδυσης που είναι άμεσα συνδεδεμένος με την παραγωγή της κλωστοϋφαντουργίας.

Στο τέλος της εργασίας θα παρουσιαστούν τα συμπεράσματα από την ανάλυση και την έρευνα των στοιχείων που έγινε.

1.1 Εισαγωγή.

Ιστορικά τα ίχνη της κλωστοϋφαντουργίας εμφανίζονται από αρχαιοτάτων χρόνων και είναι ο κλάδος που αναπτύχθηκε κυριολεκτικά από το σπίτι, μέσα στην οικογένεια. Να σημειωθεί εδώ ότι οι αρχαίες κοινωνίες με τα περιορισμένα μέσα μετακίνησης και επικοινωνίας δημιούργησαν την οικιακή οικονομία όπου παρήγαγαν τα αναγκαία αγαθά στο στενό οικογενειακό περιβάλλον ή του μικρού χωριού. Ανάμεσα σε αυτά τα αγαθά ήταν και τα υφάσματα που έκανα τα ρούχα τους, ή τα είδη του σπιτιού. Αποτέλεσαν στην συνέχεια και από τα πρώτα προϊόντα μαζί με τα τρόφιμα που απέκτησαν εμπορικό χαρακτήρα. Ακόμη και τα αρχαία χρόνια οι αργαλειοί που ύφαιναν θεωρούνται από τις πιο εξελιγμένες μηχανές του ανθρώπου.

Οι άνθρωποι έχοντας ανάγκη για ρούχα και οικιακά προϊόντα πρώτα για να προστατευτούν από τις καιρικές συνθήκες και ύστερα για να ομορφύνουν τον χώρο που κατοικούσαν έδιναν μεγάλη σημασία στην κλωστοϋφαντουργία. Κατόπιν τα προϊόντα άρχισαν να πωλούνται και ολόκληροι λαοί απέκτησαν και ονομαστές βιομηχανίες (**Περσικά χαλιά**). Η ύφανση και ύστερα η πλέξη γινόταν κατά παραγγελία στα σπίτια σε όλες τις κοινωνικές τάξεις και ειδικά στις πλούσιες οικογένειες που είχαν και μεγαλύτερη δυνατότητα αγοράς πρώτων υλών, χρωμάτων και αργαλειών. Το Βυζάντιο με την επέκταση του ειδικά στην ανατολή συγκέντρωσε πολλές τεχνοτροπίες και τα προϊόντα με βάση το μετάξι απέκτησαν μεγάλη αξία. Η Ευρώπη εκείνη την εποχή ζούσε τον μεσαίωνα και σε αυτό τον τομέα και μόνο με την αναγέννηση η κλωστοϋφαντουργία αναπτύχθηκε σε πολύ μεγάλο βαθμό. Ήταν μάλιστα και από τις βιομηχανίες που είχε την μεγαλύτερη άνθηση και εξάπλωση.¹

Με την ανάπτυξη του εμπορίου, την ανακάλυψη νέων εδαφών με τις εξερευνήσεις και νέων πρώτων υλών από τα εξωτικά μέρη ο κλάδος πήρε μεγάλες διαστάσεις. Η Αγγλία με την μεγάλη ανάπτυξη που είχε στην ναυτιλία απέκτησε σύντομα αποικίες σε ολόκληρο τον κόσμο. Οι πρώτες ύλες όπως το βαμβάκι και το μετάξι υπήρχαν άφθονες ή όπου δεν υπήρχαν αναπτύχθηκαν οι καλλιέργειες και

¹ <http://www.imerisia.gr/article.asp?catid=26510&subid=2&pubid=110945246> Η ιστορία της ελληνικής κλωστοϋφαντουργίας (πρόσβαση 3.9.2016)

εκατομμύρια δούλοι δούλευαν προκειμένου να παράγουν τις πρώτες ύλες. Να σημειωθεί ότι στις Η.Π.Α όλες οι νότιες πολιτείες στηριζόταν στην καλλιέργεια του βαμβακιού όπου και δούλευαν οι έγχρωμοι δούλοι (Κάτοικοι κυρίως της Αφρικής που απήχθησαν από τα εδάφη τους) και μεταφέρθηκαν με άθλιες συνθήκες στον νέο Κόσμο όπως αποκαλούσαν την Αμερική. Η ΗΠΑ συνεχίζει και σήμερα να έχει μια μεγάλη παράδοση στην παραγωγή βαμβακιού, καθώς εκτός από την κλωστοϋφαντουργία, το βαμβάκι χρησιμοποιείται ευρέως και στην βιομηχανία σε πολλούς τομείς.

Η βιομηχανική επανάσταση του 19^{ου} αιώνα και η εισαγωγή μηχανημάτων στην βιομηχανία της κλωστοϋφαντουργίας μετέτρεψε τον κλάδο σε έναν από τους σπουδαιότερους βιομηχανικούς κλάδους τόσο από άποψη αξίας προϊόντων όσο και από άποψη απασχόλησης. Σύντομα επεκτάθηκε σε όλες τις ηπείρους, και η περίοδος εκείνη υπήρξε η καλύτερη για ολόκληρη την βιομηχανία της Κλωστοϋφαντουργίας.

1.2 Η κλωστοϋφαντουργία στην Αρχαία Ελλάδα

Στην Αρχαία Ελλάδα υπήρχαν διαφορετικές ενδυμασίες ανάλογα με την κοινωνική τάξη που ανήκε ο κάθε πολίτης. Οι χιτώνες που προορίζονταν για τους υπηρέτες, τους εργάτες, τους στρατιώτες και τους δούλους είχαν μια τρύπα, μονάχα για το αριστερό χέρι ενώ ο δεξιός ώμος έμενε ακάλυπτος. Ο Όμηρος μας παραθέτει και άλλα στοιχεία σχετικά με τις διαφορές στην ενδυμασία όπως οι παρακάτω: Δούλοι, εργάτες, χωρικοί, ναύτες έχουν συνεχώς τους ώμους και τον κορμό τους γυμνά, τα μπράτσα και τις γάμπες τους ψημένες από τον ήλιο και το κρύο. Οι δούλοι, οι ελεύθεροι εργάτες και οι περισσότεροι στρατιώτες φορούσαν την εξωμίδα το ένδυμα δηλαδή που αφήνει τον ένα ώμο γυμνό. Οι στρατιώτες, οι έφηβοι και οι ιπείς φορούσαν ένα ιμάτιο, την χλαμύδα που ήταν φτιαγμένη από ύφασμα πιο βαρύ και πιο σκληρό. Οι δούλοι στην Ελλάδα δεν φορούσαν ρούχα διακριτικά. Ντύνονταν όπως περίπου οι μέτοικοι κι οι φτωχοί Αθηναίοι. Οι υπηρέτες και οι τεχνίτες φορούσαν σκούρα ενδύματα ενώ οι χωρικοί και οι βοσκοί φορούσαν δέρματα ζώων.

Ο κάθετος αργαλειός με βάρη αποτελεί τον κύριο τύπο αργαλειού της κλασικής αρχαιότητας, αλλά ταυτόχρονα και της προϊστορικής εποχής στον ελλαδικό χώρο. Η

ύφανση στον κάθετο αργαλειό γινόταν από κάτω προς τα πάνω, ενώ το έτοιμο ύφασμα τυλιγόταν γύρω από το επάνω δοκάρι το οποίο είχε κυλινδρική διατομή για να τυλίγεται γύρω του το έτοιμο ύφασμα. Η σαΐτα, κερκίς, με την τυλιγμένη κλωστή το πηνίον, είναι το βασικό εργαλείο διαπλοκής των στημονιών και των υφαδιών. Τέλος ορισμένα ακόμη βασικά εργαλεία του αργαλειού ήταν η σπάθη, με τη μορφή σπαθιού, μέσω του οποίου χτυπούσε η υφάντρα προς τα πάνω το υφάδι, και οι αγνύθες.

Στην αρχαία Αθήνα η ενδυμασία των Αρχαίων Ελλήνων ήταν κατασκευασμένη από υφάσματα με ζωηρά χρώματα όπως πορφυρό ,κόκκινο ,πράσινο και γαλάζιο. Το κύριο αντικείμενο της αντρικής ενδυμασίας ήταν ο χιτώνας ,που τον φορούσαν ολόσωμα. Πάνω από αυτόν, οι Αθηναίοι φορούσαν ένα είδος μανδύα ονομαζόμενο ιμάτιο. Κατά την διάρκεια του πολέμου, του κυνηγιού και σε περίοδο ταξιδιών οι Έλληνες φορούσαν την γλαμύδα ενώ φορούσαν κάλυμμα για να προστατεύουν το κεφάλι τους από την ζέστη και την βροχή. Η ενδυμασία των γυναικών φτιαχνόταν από μάλλινο ύφασμα, πανί και λινάρι ενώ τα χρώματα που προτιμούσαν ήταν το κίτρινο, κόκκινο, πράσινο και το λευκό.

Στην Αρχαία Σπάρτη οι Σπαρτιάτισσες φορούσαν ένα απλό μίνι χιτώνα με σκίσιμο στο δεξί μηρό που άφηνε ξεσκεπαστο τον ένα ώμο. Ο αντρικός χιτώνας είχε κόκκινο χρώμα για να μην φαίνεται ο τραυματισμός στην μάχη. Το πιο απλό γυναικείο ένδυμα ήταν των κοριτσιών της Σπάρτης. Πρόκειται για το πέπλο που ανοικτός και κοντός χρησίμευε σαν χιτώνας και ιμάτιο συγχρόνως.

Στην αρχαία Κρήτη ο στερεότυπος άντρας δεν είχε πολλές ενδυμασίες σε αντίθεση με την γυναίκα. Οι κρητικοί φροντίζουν πάντα να καλύπτουν τα γεννητικά τους όργανα για θρησκευτικούς κυρίως λόγους .Για τις γυναίκες το κύριο φόρεμα ήταν το φουστάνι το οποίο παρουσίαζε αναρίθμητες ποικιλίες.

Η Ενδυμασία άλλων λαών στην αρχαιότητα : Οι Αιγύπτιοι φορούσαν, κατά την εποχή των Φαραώ, ένα μαντίλι στο κεφάλι και ένα κοντό χιτώνιο. Οι γυναίκες φορούσαν πολύ εφαρμοστό χιτώνα. Οι άνδρες και οι γυναίκες της ανώτερης τάξης φορούσαν στρόγγυλο περιλαίμιο, κατασκευασμένο από χάντρες με διάφορα σχήματα. Τα χέρια τους κοσμούσαν βραχιόλια και τα αυτιά σκουλαρίκια. Η χρήση της περούκας στις γυναίκες ήταν γενική. Τα ρούχα των Αιγυπτίων ήταν λευκά. Οι Πέρσες

φορούσαν χιτώνες μακριούς, μέχρι τα γόνατα ενώ τα μανίκια ήταν επίσης μακριά. Οι γυναίκες στην Περσία φορούσαν μακριούς, εφαρμοστούς χιτώνες και μαντίλες στο κεφάλι, που έπεφταν στους ώμους (Δεμίρη, 1992).

1.3 Η Σύγχρονη εποχή

Ένας από τους σημαντικότερους κλάδους της Ελληνικής οικονομίας ήταν και παραμένει ο κλάδος της κλωστοϋφαντουργίας. Από την δημιουργία του Ελληνικού κράτους η κλωστοϋφαντουργία συνδέεται με τις πρώτες προσπάθειες για την εκβιομηχάνιση της χώρας, καθώς από το 1830 η χώρα αναπτύσσονταν, κυρίως, ως αγροτική και εμπορική χώρα, αλλά με ανύπαρκτη βιομηχανία ως το 1870.

Η μεγάλη αλλαγή έγινε την περίοδο ανάμεσα στο 1880 και του 1922 όπου οι κυβερνήσεις της εποχής αποφάσισαν να επιβληθούν φόροι σε πολλά εισαγόμενα είδη, με αποτέλεσμα να κινηθεί η εγχώρια αγορά με υψηλούς ρυθμούς. Η εισροή επενδυτικών κεφαλαίων και η εγκατάσταση των προσφύγων από την Μικρά Ασία στην Ελλάδα, που οι περισσότεροι εγκαταστάθηκαν στα μεγάλα αστικά κέντρα (Αθήνα, Πειραιάς, Πάτρα, Θεσσαλονίκη) όπου αποτέλεσαν ένα φθινό μεν αλλά όχι εντελώς ανειδίκευτο εργατικό δυναμικό (πολλοί από τους πρόσφυγες δούλευαν στον αντίστοιχο τομέα και ειδικά στην ταπητουργία), έδωσαν νέα ώθηση στον τομέα της κλωστοϋφαντουργίας. Τα εργοστάσια που χρησιμοποιούσαν ατμομηχανές τις αντικαθιστούν με πετρελαιομηχανές. Πολλά βέβαια διατηρούν τον απαρχαιωμένο μηχανολογικό εξοπλισμό και την ανύπαρκτη οργάνωση της παραγωγικής διαδικασίας. Αξιοσημείωτο είναι ότι παρά τον νόμο του 1920 περί ανώνυμων εταιρειών, το 1924 μόνο δύο από τις 54 βιομηχανίες βάμβακος έχουν τη μορφή της ανώνυμης εταιρείας. Οι περισσότερες είναι οικογενειακές επιχειρήσεις με αποτέλεσμα τον έντονο ανταγωνισμό αλλά και την ανύπαρκτη επιχειρησιακή οργάνωση.²

Από τον 19^ο Αιώνα ο κλάδος της κλωστοϋφαντουργίας κατείχε την πρώτη θέση ανάμεσα στους βιομηχανικούς κλάδους. Η οικονομική σπουδαιότητα του κλάδου οφείλεται στην μεγάλη αξία των πρώτων υλών που παράγονται και διακινούνται και στον τεράστιο αριθμό εργαζομένων στον κλάδο που ξεπερνούν τα 15 εκατομμύρια εργαζόμενους. Η κλωστοϋφαντουργία αποτέλεσε την πρώτη

² <http://www.imerisia.gr/article.asp?catid=26510&subid=2&pubid=110945246> Η ιστορία της ελληνικής κλωστοϋφαντουργίας (πρόσβαση 3.9.2016)

προσπάθεια εκβιομηχάνισης του ανεπτυγμένου κόσμου καθώς αποτελούσε μαζί με την ναυτιλία και την αγροτική παραγωγή, τους πιο μεγάλους τομείς.³

Στις αρχές του 20^{ου} Αιώνα το παγκόσμιο κέντρο κλωστοϋφαντουργίας ήταν η Ευρώπη με την Μεγάλη Βρετανία να κατέχει τα ηνία. Αυτό έγινε δυνατόν από τις αποικίες που διέθεταν πολλά Ευρωπαϊκά κράτη με την Μ. Βρετανία να ελέγχει μέσω του στόλου της την μισή σχεδόν υδρόγειο. Η ίδια η ανάπτυξη στην Ευρώπη στηρίχτηκε στις εξαιρετικά φθηνές προμήθειες πρώτων υλών από τις αποικίες όπου ολόκληροι λαοί δούλευαν σαν σκλάβοι για να παράγουν το πρωτεύον υλικό το βαμβάκι. Ας σημειωθεί ότι το δουλεμπόριο και ειδικά των μαύρων κατοίκων της Αφρικής εξυπηρετούσε τις τεράστιες φυτείες βαμβακιού ειδικά στην Νότιες Ηνωμένες πολιτείες. Μεγάλο μέρος των εξαγωγών των Ευρωπαϊκών βιομηχανικών χωρών στηριζόταν στα προϊόντα της κλωστοϋφαντουργίας. Με το τέλος του Α' Παγκοσμίου πολέμου και τις ραγδαίες κοινωνικές εξελίξεις η παραγωγή και το εμπόριο απλώθηκε σε ολόκληρο τον κόσμο και ειδικά στην Ασία όπου ολόκληρα κράτη στήριζαν στον κλάδο αυτό την οικονομική τους ανάπτυξη.

Το τέλος του Β' Παγκοσμίου πολέμου, η ανεξαρτησία πολλών αποικιών (Οι ηττημένες Γερμανία από τον Α' Παγκόσμιο πόλεμο και η Ιταλία μετά τον Β' ΠΠ είχαν χάσει όλες τις αποικίες τους), και η έναρξη της πολιτικής αντιπαράθεσης μεταξύ Ανατολής και Δύσης με τον ψυχρό πόλεμο άλλαξε δραματικά το τοπίο. Η Μεγάλη Βρετανία που σε μια περίοδο 20 χρόνων έχασε την πλειοψηφία των αποικιών της (άρα και τις φθηνές πρώτες ύλες) κλόνισαν την μεγάλο αυτό βιομηχανικό κλάδο. Η κλωστοϋφαντουργία συνέχισε να υφίσταται στην Ευρώπη αλλά αναλογικά σε πολύ μικρότερο ποσοστό στον Βιομηχανικό τομέα. Τα Ευρωπαϊκά κράτη συνέχισαν να ελέγχουν τον κλάδο αναπτύσσοντας την τεχνολογία (Μηχανήματα – διαδικασίες παραγωγής) και κατασκευάζοντας τεχνητές ύλες. Σήμερα εξάγεται τεχνολογία και εξοπλισμός και εισάγονται έτοιμα προϊόντα με αποτέλεσμα πολλές μεγάλες βιομηχανίες της Κλωστοϋφαντουργίας και στην Ευρώπη αλλά ειδικά στην Ελλάδα να κλείσουν.⁴

Η πορεία τα επόμενα χρόνια ήταν ανοδική, αλλά όπως συμβαίνει στα περισσότερα

³ <http://www.imerisia.gr/article.asp?catid=26510&subid=2&pubid=110945246> Η ιστορία της ελληνικής κλωστοϋφαντουργίας (πρόσβαση 3.9.2016)

⁴ <http://srv1-vivl-volou.mag.sch.gr/node/4981> (πρόσβαση 3.9.2016)

θέματα στην Ελλάδα, ποτέ δεν υπήρχε μακροπρόθεσμος στρατηγικός σχεδιασμός για τους επιχειρηματικούς και βιομηχανικούς τομείς που είχε η χώρα και θα μπορούσε να είναι ανταγωνιστική. Ήδη από το 2000 διαρκεί η κρίση στους κλάδους της Κλωστοϋφαντουργίας και της Ένδυσης και συνεχίζεται έως τώρα. Αυτό προκλήθηκε εξαιτίας σημαντικών αλλαγών που συνέβησαν και στο διεθνές περιβάλλον και τους επηρέασαν αρνητικά, ενώ το τελειωτικό χτύπημα δόθηκε από το 2008, εποχή της κρίσης στις Ηνωμένες Πολιτείες και της παγκόσμιας που πυροδοτήθηκε αμέσως μετά, όπου στον κλάδο ακολούθησε μεγαλύτερη και πιο έντονη πτώση και που συνοδεύτηκε και με τη συνολική πτώση στη βιομηχανία (Δεμίρη, 1992).

1.4 Η ελληνική Κλωστοϋφαντουργία

Η ελληνική κλωστοϋφαντουργία όπως αναφέρθηκε και στην εισαγωγή έχει ιστορία πάνω από 170 χρόνια καθώς με την δημιουργία του Ελληνικού Κράτους ήταν ο τομέας που αναπτύχθηκε ιδιαίτερα. Τα πρώτα εργοστάσια ιδρύθηκαν το 1860 στον Πειραιά και στη Σύρο και αργότερα στην υπόλοιπη ελεύθερη Ελλάδα. Η Μικρασιατική καταστροφή (1922) δημιούργησε νέα δεδομένα καθώς ιδρύθηκαν νέες μεγάλες βιομηχανίες οι οποίες **εκμεταλλεύτηκαν την μεγάλη εμπειρία και την εξειδίκευση των προσφύγων** αλλά και τα πολύ μικρά μεροκάματα που τους έδιναν. Οι Έλληνες πρόσφυγες είχαν μεγάλη παράδοση σε αυτό τον τομέα και σύμφωνα με μαρτυρίες κρατούσαν στα χέρια τους βασικούς τομείς όπως η ταπητουργία (μέσα στην Οθωμανική αυτοκρατορία) αποτελώντας έτσι το ιδανικό εργατικό δυναμικό στην ανθούσα τότε κλωστοϋφαντουργία.⁵

Μετά το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου και της καταστροφικής για τον Ελληνικό λαό κατοχής, έγινε προσπάθεια για την αναστύλωση της βιομηχανίας της κλωστοϋφαντουργίας η οποία είχε δεχθεί μεγάλο πλήγμα. Η προσπάθεια αυτή ξεκίνησε με την εισαγωγή σύγχρονων μηχανών και σε πολλές πόλεις της Ελλάδας δημιουργήθηκαν νέες μονάδες παραγωγής και επεξεργασίας. Μετά το τέλος του Εμφυλίου πολέμου, στα μέσα της δεκαετίας του 50, η Ελληνική κλωστοϋφαντουργία είχε πολύ μεγάλη ανάπτυξη και την εποχή εκείνη **κάλυπτε το 70% της συνολικής τοπικής κατανάλωσης** και είχε και εξαγωγές νημάτων αν και μικρές αναλογικά.

Λίγο αργότερα αναπτύχθηκαν και άλλοι κλάδοι ή υπό - κλάδοι της

⁵ <http://srv1-vivl-volou.mag.sch.gr/node/4981> (πρόσβαση 3.9.2016)

κλωστοϋφαντουργίας όπως η **(βαμβακουργία, εριουργία, μεταξουργία, σκηνοποιία η πλεκτική)** και υπήρχε περαιτέρω ανάπτυξη. Παρόλο ότι υπήρξαν προστατευτικά μέτρα για τη υποστήριξη του εγχώριου κλάδου όπως οι δασμοί των εισαγομένων κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων), τα εγχώρια προϊόντα δεν μπορούσαν να ανταγωνιστούν τα ξένα. Η Ελλάδα είχε αργήσει στην προσαρμογή του κλάδου αρκετά, ενώ δεν είχε και την υποδομή για την επιχειρηματική εξέλιξη και τις μεθόδους παραγωγής των άλλων κρατών. Όταν έγινε μια οργανωμένη προσπάθεια με στην διάρκεια της δεκαετίας του '70 και του '80 με εισαγωγή εξελιγμένου μηχανολογικού εξοπλισμού, αλλά και επιστημονική και επιχειρηματική οργάνωση φάνηκαν τα πρώτα θετικά αποτελέσματα. Μεγάλες περιοχές της χώρας όπως η Δράμα, η Νάουσα, ο Βόλος, η Πάτρα και φυσικά τα μεγάλα αστικά κέντρα είχαν μεγάλες βιομηχανίες με σημαντικές εξαγωγές και νημάτων αλλά και ετοιμών ενδυμάτων (Annual Report, 2007).

Δυστυχώς η ανάπτυξη αυτή δεν είχε συνέχεια. Πολιτικοοικονομικά ζητήματα, μια ανοργάνωτη πολιτεία για να υποστηρίξει τον κλάδο, εισαγωγές προϊόντων σε πολύ χαμηλές τιμές, αλλά και λάθη από την ίδια την βιομηχανία έφεραν μια δραματική ύφεση και μεγάλη μείωση της εγχώριας παραγωγής. Κατά την περίοδο 2000-2007 η συνολική φαινομενική κατανάλωση κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων στην Ελλάδα μειώθηκε με μέσο ετήσιο ρυθμό της τάξης του -2,2%, με αποτέλεσμα το 2007 να εκτιμάται – σε τιμές παραγωγού – στα 1,6 δισ. ευρώ. Σημαντικό μέρος της εγχώριας παραγωγής που απευθύνεται στην εσωτερική αγορά υποκαταστάθηκε από εισαγωγές, με τα εισαγόμενα προϊόντα να αυξάνονται από το **56% της συνολικής κατανάλωσης το 2000 σε 74% το 2007**. Η ανταγωνιστική θέση του κλάδου χειροτέρευε με κάθε κύμα διεύρυνσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ η βαθμιαία κατάργηση της Πολυνικής Συμφωνίας της GATT, η τελωνειακή σύνδεση της Τουρκίας και η ένταξη της Κίνας στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου επέφεραν επιπλέον πλήγματα στην εξέλιξη των ροών εμπορίου της κλωστοϋφαντουργίας.⁶ Η παγκόσμια οικονομική κρίση του 2008 που ξεκίνησε από τις ΗΠΑ και μεταδόθηκε σε ολόκληρο τον κόσμο έφερε το τελειωτικό κτύπημα παρόλο που υπήρξαν θετικά στοιχεία το 2014 για μερική ανάκαμψη του κλάδου.

Στην Ελλάδα, οι βασικοί λόγοι που οδήγησαν στην ύφεση είναι :

⁶ Έκθεση του IOBE για την κλωστοϋφαντουργία.

- Ανύπαρκτος στρατηγικός σχεδιασμός στον κλάδο. Τα άλλα κράτη βλέποντας τις δραματικές αλλαγές στο διεθνές εμπόριο και στην παγκόσμια αγορά, προχώρησαν σε λήψη μέτρων και σε αλλαγές των θεσμικών πλαισίων για να προστατέψουν τον κλάδο στην χώρα τους.
- Η έλλειψη σταθερής και μακροπρόθεσμης πολιτικής για το Ελληνικό βαμβάκι, το οποίο αποτελούσε τα προηγούμενα χρόνια ανταγωνιστικό πλεονέκτημα για την κλωστοϋφαντουργία. Η ποιότητα του ελληνικού βαμβακιού έχει υποβαθμιστεί με την συνεχιζόμενη συμβατική καλλιέργεια του (με χρήση επικίνδυνων εντομοκτόνων και μεγάλη κατανάλωση νερού).
- Καταργήθηκε ο Οργανισμός Βάμβακος ο οποίος υποστήριζε τα προϊόντα από το 2003 και μεταφέρθηκαν οι αρμοδιότητες του στο Υπουργείο Γεωργίας (Αγροτικής ανάπτυξης σήμερα) με τα γνωστά προβλήματα των δημοσίων υπηρεσιών.
- Παρουσιάζονται επίσης δομικά προβλήματα και υστερήσεις στον κλάδο, στον τομέα των επενδύσεων, της έρευνας και ανάπτυξης νέων και καινοτόμων προϊόντων, στη διασύνδεση της παραγωγής με την εκπαίδευση, στη συμμόρφωση των προϊόντων με συγκεκριμένες προδιαγραφές, στις υποδομές στην περιφέρεια, στη σχέση των επιχειρήσεων με το χρηματοπιστωτικό σύστημα.
- Στο εργατικό κόστος η σύγκριση με γειτονικές χώρες, όπως η Βουλγαρία, είναι αρνητική και μεταφράζεται σε υπερδιπλάσιο, ενώ σε σχέση με χώρες της ΝΑ Ασίας οι συγκρίσεις είναι ακόμη πιο δυσμενείς.
- Το παραεμπόριο και ο παράνομος τρόπος εισαγωγής και διακίνησης κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων στην χώρα μας που έχουν κατακλύσει την αγορά, με τα πεζοδρόμια και τις λαϊκές αγορές να έχουν γεμίσει ανεξέλεγκτους μικροπωλητές και βέβαια ο ανταγωνισμός από χώρες με χαμηλό εργατικό κόστος, που τα προϊόντα τους πωλούνται σε τιμή ίδια με την τιμή αγοράς της πρώτης ύλης.
- Η απελευθέρωση του διεθνούς εμπορίου από το 2002 και η τελωνειακή

σύνδεση της Τουρκίας με την Ε.Ε., το ενισχυμένο ευρώ έναντι του δολαρίου, και το υψηλό εργατικό κόστος έθεσαν τα τελευταία χρόνια την ελληνική όπως και την ευρωπαϊκή παραγωγή σε ασφυκτικό κλοιό. Η γειτονική Τουρκία, από τις μμεγαλύτερες παραγωγούς στο χώρο της κλωστοϋφαντουργίας, διεκδικεί πρωταγωνιστικό ρόλο στην παραγωγή προϊόντων κλωστής.

Αποτέλεσμα όλων αυτών των γεγονότων ήταν να οδηγηθούν οι παραγωγοί σε εγκατάλειψη της καλλιέργειας, με ιδιαίτερα δυσμενείς συνέπειες για ολόκληρο το κύκλωμα του βαμβακιού και της κλωστοϋφαντουργίας.

1. Η εσωτερική μεταβλητότητα του δείκτη παραγωγής στην Ένδυση είναι μεγαλύτερη σε σχέση με την εσωτερική μεταβλητότητα του δείκτη της παραγωγής Κλωστοϋφαντουργικών Υλών, λόγω της φύσης των δύο αυτών κλάδων. Η Κλωστοϋφαντουργία τροφοδοτεί την Ένδυση και ως εκ τούτου οι κύκλοι στον κλάδο της Κλωστοϋφαντουργίας είναι μεγαλύτερης διάρκειας και δεν παρουσιάζει εποχικότητα.

2. Η παραγωγή στην Κλωστοϋφαντουργία σήμερα είναι μικρότερη και από το 1/6 σε σχέση με το 2000, δηλαδή πριν από 15 χρόνια. Ο αντίστοιχος δείκτης για την Ένδυση παρουσιάζει πτώση πάνω από πέντε φορές στην ίδια χρονική περίοδο. Η παραγωγή των Κλωστοϋφαντουργικών Υλών παρουσιάζει μεγαλύτερες απώλειες στην περίοδο από το 2000 έως το 2007 σε σχέση με την Ένδυση. Από το έτος 2007 και μετά οι ρυθμοί μείωσης είναι ουσιαστικά ίδιοι και στους δύο αυτούς κλάδους.

3. Από την υιοθέτηση του ευρώ και μετά, τόσο η Κλωστοϋφαντουργία, όσο και η Ένδυση δέχτηκαν μεγάλη πίεση από το σκληρό ευρώ (έως και 1,5980\$/€, 21/04/2008). Από το 2007 (μεγάλη οικονομική κρίση στις ΗΠΑ, η οποία επεκτάθηκε σε όλο τον κόσμο) και μετά όλοι οι δείκτες (και ο Γενικός Δείκτης Βιομηχανικής Παραγωγής και της Κλωστοϋφαντουργίας και της Ένδυσης) είναι σε πτώση παρ' ότι η ισοτιμία του € / \$ είχε πτωτική πορεία.

Το 2012 και για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής εκπονήθηκε μια μελέτη από την Deutsche Bank («Greece, Ireland, Portugal More growth via innovation», 21/01/2012) και ανέδειξε ότι η Ελλάδα πρέπει να ασχοληθεί πρωτίστως με τον κλάδο του τουρισμού, της φαρμακοβιομηχανίας και της κλωστοϋφαντουργίας

(νηματοουργεία, πλεκτήρια, βαφεία), τομείς όπου η χώρα έχει ήδη πολλές υποδομές.

Εξειδικεύοντας στην Κλωστοϋφαντουργία και την Ένδυση, τονίζεται η επάρκεια σε πρώτη ύλη (**βαμβάκι**) από την ελληνική πρωτογενή παραγωγή. Σύμφωνα με τα στοιχεία της FAO του ΟΗΕ (Food and Agriculture Organization of the United Nations), η χώρα συγκαταλέγεται σταθερά τα 20 τελευταία χρόνια (1995 – 2014) μεταξύ της 8ης και της 9ης θέσης στην παγκόσμια παραγωγή βαμβακιού σε απόλυτο αριθμό, ανάλογα με την παραγωγική χρονιά. Ενδεικτικά, οι σταθερά πρώτες σε παραγωγή βάμβακος χώρες την τελευταία εικοσαετία με την αντίστοιχη σειρά είναι: η Κίνα, η Ινδία, οι ΗΠΑ, το Πακιστάν, η Βραζιλία, το Ουζμπεκιστάν, η Τουρκία, η Αυστραλία και μετά η Ελλάδα. Το ύψος της ελληνικής παραγωγής βαμβακιού, σύμφωνα με τα στοιχεία του Υπουργείου Γεωργίας, κυμαίνεται μεταξύ 300.000 και 440.000 τόνων (Βλ. Εικόνα 1), είτε πάνω από το 90% της παραγωγής βάμβακος στην Ε.Ε. Η Ελλάδα παράγει 100 – 120 Kg/στρέμμα, ενδεικτικά στις ΗΠΑ η παραγωγή κυμαίνεται από 60 – 70 Kg/στρέμμα. Είναι μεγάλη πρωτογενής παραγωγή, άριστης ποιότητας βάμβακος, η οποία για πολλά χρόνια τροφοδοτούσε ένα σημαντικό τμήμα της μεταποιητικής βιομηχανίας μας. Στην παραγωγή βάμβακος η Ελλάδα είναι πραγματικά ένας “σοβαρός παίκτης”. Δεν είναι τυχαίο που η Κομισιόν θεωρεί το ελληνικό βαμβάκι αγαθό στρατηγικής σημασίας για την Ευρώπη.

Για την Κλωστοϋφαντουργία πρέπει να τονιστεί ότι οι υποδομές που υπάρχουν στην Ελλάδα, έστω και ανενεργές, είναι από τις μεγαλύτερες σε όλη την Ευρώπη («Klonatex/United Textiles ... since it was in 2002 vying for the position of the largest spinning group in the European Union.», Πηγή: «In-depth assessment of the situation of the T&C sector in the EU and prospects», Tine Andersen, Danish Technological Institute Michiel R. Scheffer, SAXION UNIVERSITIES, Final Report ENTR/2010/16 prepared for European Commission Enterprise and Industry DG October 2012). Το ανθρώπινο κεφάλαιο του κλάδου αυτού, το οποίο διαθέτει πείρα 60 χρόνων, είναι και αυτό ένα σημαντικό συγκριτικό πλεονέκτημα για τη χώρα. Ειδικά για τις εγκατεστημένες, έστω και ανενεργές, υποδομές, πρέπει να σημειωθεί ότι ο δείκτης παραγωγής στην Κλωστοϋφαντουργία από το 2000 έως σήμερα μειώθηκε 6 φορές και στην Ένδυση ο αντίστοιχος δείκτης μειώθηκε 5 φορές, όπως θα παρουσιαστεί παρακάτω.

Επιπλέον, το 2013 βγήκε μια δεύτερη μελέτη, που αφορούσε στην

αναδιάρθρωση του κλάδου πανευρωπαϊκά και η οποία υποδεικνυε ότι η Ελλάδα πρέπει να ασχοληθεί, σε προοπτική 10ετίας, με χωρική εξειδίκευση, να βελτιώσει την ανταγωνιστικότητά της μειώνοντας ή και παύοντας τη μαζική παραγωγή των απλών προϊόντων και αποδίδοντας έμφαση στη μεγαλύτερη ποικιλία προϊόντων με υψηλότερη προστιθέμενη αξία και να αξιοποιήσει «το μοναδικό συγκριτικό πλεονέκτημα» σε μια ολοκληρωμένη αλυσίδα παραγωγής.

2.1 Ο Κλάδος της Κλωστοϋφαντουργίας

Ο κλάδος της κλωστοϋφαντουργίας αποτελείται από τρεις βασικούς υπό – κλάδους.

- α) τα βαμβακερά νήματα και υφάσματα,**
- β) τα μάλλινα νήματα και υφάσματα και**
- γ) η πλεκτική.**

Η παραγωγική διαδικασία κλωστική ή νηματουργία, το σύνολο των απαιτούμενων εργασιών για την κατασκευή κλωστών, είναι ένας από τους βασικότερους κλάδους της υφαντουργικής βιομηχανίας. Το ινώδες υλικό υποβάλλεται σε διαδοχικές κατεργασίες (**διαχωρισμός, καθαρισμός, λανάρισμα**) κατόπιν μετατρέπεται σε τελικό προϊόν (**κλωστή**). Ανάλογα με το είδος των ινών διακρίνουμε την κλωστική από βαμβάκι, μαλί, λινάρι, μετάξι κ.λπ. Οι κλάδοι αυτοί ονομάζονται αντίστοιχα **βαμβακό-νηματοουργία, εριουργία, λινό-νηματοουργία, μεταξό-νηματοουργία**. Για την κλωστική επεξεργασία των ινών χρησιμοποιούνται μηχανές διαφόρων τύπων και τεχνολογικές επεξεργασίες ανάλογα με τις ιδιότητες των ινών (Κάτσος, Ιωάννου, 1986).

Οι **κλωστικές μηχανές** περιοδικής λειτουργίας έχουν αντικατασταθεί, σήμερα, από τις συνεχούς λειτουργίας όπου και οι τρεις εργασίες (**τέντωμα, στρίψιμο και περιτύλιξη**) γίνονται ταυτόχρονα. Οι μηχανές αυτές κατασκευάζονται δίπλευρες (εξαρτήματα τάνυσης και αδράχτια) όπου ανάμεσα τους περνάει το νήμα. Η κάθε μμηχανή έχει 200 - 1000 αδράχτια (αγκιστροειδή, δακτυλοειδή, φυγοκεντρικά, επικαλυμμένα). Οι πιο παραγωγικές είναι εκείνες με δακτυλοειδή αδράχτια. Μια εργάτρια εξυπηρετεί 200 - 3.000 αδράχτια που το καθένα κατασκευάζει 8 - 25 μ. Κλωστής (Κάτσος, Ιωάννου, 1986).

Οι κλάδοι της κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης αποτελούν σημαντικό τμήμα της ευρωπαϊκής μεταποιητικής βιομηχανίας, που παίζουν καθοριστικό ρόλο στην οικονομική και την κοινωνική ευημερία σε πολλές περιοχές της Ευρώπης. Σύμφωνα με τα στοιχεία του 2013, στην Ε.Ε. λειτουργούν 185.000 επιχειρήσεις που

απασχολούν 1,7 εκατομμύρια άτομα και δημιουργούν κύκλο εργασιών 166 δισεκατομμυρίων ευρώ. Οι κλάδοι αντιπροσωπεύουν το 3% της προστιθέμενης αξίας και το 6% της απασχόλησης στο σύνολο της μεταποίησης στην Ευρώπη. Οι τομείς αυτοί στην ΕΕ αποτελούνται κυρίως από μικρές επιχειρήσεις: επιχειρήσεις με λιγότερους από 50 εργαζόμενους αντιπροσωπεύουν περισσότερο από το 90% του εργατικού δυναμικού και παράγουν σχεδόν το 60% της προστιθέμενης αξίας.

Οι παραγωγικοί κλάδοι έχουν υποβληθεί σε μια σειρά ριζικών μεταμορφώσεων κατά τις τελευταίες δεκαετίες, λόγω του συνδυασμού των τεχνολογικών αλλαγών, της εξέλιξης του κόστους παραγωγής, της κατάργησης των ποσοτώσεων εισαγωγών μετά το 2004, της εμφάνισης σημαντικών διεθνών ανταγωνιστών. Άλλη αιτία αυτής της αρνητικής εξέλιξης η βαθμιαία κατάργησης της Πολυμερούς Συμφωνίας της GATT, η τελωνειακή σύνδεση της Τουρκίας και η ένταξη της Κίνας στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου, η ένταξη χωρών της πρώην Ανατολικής Ευρώπης στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τέλος, η στασιμότητα της κατανάλωσης σε πολλές ευρωπαϊκές αγορές.

Οι εταιρείες βελτίωσαν την ανταγωνιστικότητά τους μειώνοντας ή και παύοντας τη μαζική παραγωγή των απλών προϊόντων, την ίδια στιγμή δώσανε έμφαση στη μεγαλύτερη ποικιλία προϊόντων με υψηλότερη προστιθέμενη αξία.

Οι Ευρωπαίοι παραγωγοί βρίσκονται στην παγκόσμια πρωτοπορία στις αγορές τεχνικών/βιομηχανικών κλωστοϋφαντουργικών ειδών και μη υφασμένων υφασμάτων (βιομηχανικά φίλτρα, προϊόντα υγιεινής, προϊόντα για τους τομείς της αυτοκινητοβιομηχανίας και της ιατρικής κλπ), καθώς και σε υψηλής ποιότητας ενδύματα μόδας (με μεγάλο ποσοστό σχεδιασμού).

Η τάση προς προϊόντα υψηλότερης προστιθέμενης αξίας θα συνεχιστεί, προκειμένου να ενισχυθεί η ανταγωνιστικότητά τους και η παρουσία τους στις διεθνείς αγορές.

2.2 Αδυναμίες του κλάδου της κλωστοϋφαντουργίας.

Η σημασία της κλωστοϋφαντουργίας για την Ελληνική οικονομία είναι πολύ μεγάλη, λόγω της διασύνδεσής του με την απασχόληση του εργατικού δυναμικού, της συμμετοχής της σε άλλους βασικούς τομείς της ελληνικής οικονομίας (μεταποίηση), της διασύνδεσής της με άλλους εξαρτημένους τομείς (πρωτογενής τομέας, παραγωγή βαμβακιού), αλλά και της συμμετοχής της στο ισοζύγιο πληρωμών.

Οι εξαγωγές της Ελληνικής κλωστοϋφαντουργίας επικεντρώνονται κυρίως στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ το μερίδιο της αγοράς των εξαγωγών σε χώρες εκτός Ε.Ε., όπως η Η.Π.Α. και η Κύπρος, είναι μικρότερο, αλλά παρουσιάζει συνεχώς ανοδικές τάσεις. Οι σημαντικότεροι πελάτες για τα εγχώρια κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα είναι η Γερμανία, και ακολουθεί το Ηνωμένο Βασίλειο (Ξανθάκης, 1989).

Ο κλάδος αποτελείται από **μεγάλο αριθμό μικρομεσαίων επιχειρήσεων**. Τα προηγούμενα χρόνια αυτό θεωρείτο αρνητικό γιατί με το μικρό μέγεθος των επιχειρήσεων δεν εξασφαλιζόνταν οι επαρκείς ποσότητες παραγωγής και τις αναγκαίες οικονομικές κλίμακες. Σήμερα η αντιμετώπιση είναι διαφορετική. Το μικρό μέγεθος της Ελληνικής αγοράς, η διάρθρωση των επιχειρήσεων και η ταχύτατες εξελίξεις στην ζήτηση των ενδυμάτων, με την παράλληλη αύξηση της ζήτησης του φασόν (κατασκευή μαζικά έτοιμων ενδυμάτων ή μερών αυτών για άλλες εταιρείες) δημιούργησαν την ανάγκη για την δημιουργία παραγωγικών μονάδων μικρού όμως μεγέθους. Οι γρήγορες αλλαγές και οι τάσεις στη μόδα, επιβάλλουν τον βραχυπρόθεσμο προγραμματισμό των επιχειρήσεων, και είναι ένας ακόμη παράγοντας που συμβάλλει στην δημιουργία μικρών παραγωγικών μονάδων (Γαλανοπούλου, 2007).

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις έχουν την δυνατότητα να προσαρμοστούν πιο γρήγορα και πιο εύκολα και να εφαρμόσουν καινοτόμες μεθόδους παραγωγής και οργάνωσης σε σχέση με τις μεγάλες παραγωγικές μονάδες. **Οι μεγάλες επιχειρήσεις** έχουν σαν κύριο στόχο τους την μεγάλη παραγωγή προκειμένου να ικανοποιήσουν την ζήτηση από μεγάλες βιομηχανικές μονάδες ή μεγάλες εμπορικές επιχειρήσεις, που χρειάζονται ικανές ποσότητες λίγων προϊόντων. Αυτές οι κλωστοϋφαντουργικές επιχειρήσεις είναι επιχειρήσεις που δεν περιορίζονται στην

εσωτερική εγχώρια αγορά η οποία είναι μικρή, αλλά συνεργάζονται με συγκεκριμένους πελάτες στο εξωτερικό και έχουν κάνει συμφωνίες για παραγωγή πολύ μεγάλων ποσοτήτων. Σε αυτή την περίπτωση η **οικονομία κλίμακας λόγω μεγέθους της επιχείρησης που πετυχαίνουν είναι πολύ μεγάλη**. Επίσης οι μεγάλες επιχειρήσεις του κλάδου με αυτές τις συνεργασίες κερδίζουν και από την μεταφορά τεχνογνωσίας στις επιχειρήσεις τους και το άνοιγμα τους στην διεθνή αγορά καθώς ο αριθμός των εμπλεκόμενων και συνεργαζόμενων επιχειρήσεων σε αυτές τις συμφωνίες είναι εξαιρετικά μεγάλος.

Κύρια αδυναμία των Ελληνικών κλωστοϋφαντουργικών επιχειρήσεων είναι συγκεντρωμένες σε μερικές γεωγραφικές θέσεις με την μεγάλη πλειοψηφία του κλάδου να δραστηριοποιείται στη βόρεια Ελλάδα και ειδικά στην ευρύτερη περιοχή Θεσσαλονίκης. Πολλές μικρές μονάδες παραγωγής οι οποίες μάλιστα είναι οικογενειακού χαρακτήρα, αποτελούν το σύνολο του κλάδου που τις περισσότερες φορές ασχολείται με συμβόλαια υπεργολαβίας ολοκληρώνοντας συγκεκριμένες παραγγελίες. Άλλα αρνητικά χαρακτηριστικά είναι η **μη αποτελεσματική διοίκηση** και η **οργάνωση των επιχειρήσεων**, ο περιορισμένος και συχνά **απαξιωμένος τεχνολογικά μηχανολογικός εξοπλισμός**, η **ελλιπής τεχνογνωσία** και πολλές φορές οι **απαρχαιωμένες μέθοδοι εργασίας**, με αποτέλεσμα την χαμηλή παραγωγικότητα και οικονομική ανάπτυξη. Στις αδυναμίες αυτές προστίθεται και η **ανεπαρκής χρηματοδότηση** από το τραπεζικό Ελληνικό σύστημα και λόγω της συνεχιζόμενης κρίσης και λόγω του μικρού μεγέθους των εταιρειών οι οποίες δεν πληρούν των κριτηρίων που καθορίζουν οι τράπεζες. Αποτέλεσμα όλων αυτών είναι ο κλωστοϋφαντουργικός κλάδος να βρίσκεται σε ένα φαύλο κύκλο και οι περισσότερες επιχειρήσεις και να μην μπορούν να προχωρήσουν σε αναπτυξιακές κινήσεις και να μην μπορούν να ανανεώσουν ή να εκσυγχρονίσουν τον μηχανολογικό τους εξοπλισμό.

Μια από τις κυριότερες αδυναμίες του κλάδου είναι όπως αναφέρθηκε ο **οικογενειακός χαρακτήρας**. Πολλές από αυτές διευθύνονται από τους ίδιους τους ιδιοκτήτες και τις οικογένειές τους και όχι από επαγγελματίες του χώρου της διοίκησης και των οικονομικών. Μα αυτό τον τρόπο το **μάνατζμεντ** μιας επιχείρησης χαρακτηρίζεται από έντονη τάση συγκεντρωτικής διοίκησης και υποφέρει από έλλειψη γνώσεων και προσόντων που απαιτούνται για την οργάνωση και διοίκηση της μιας επιχείρησης. Υπάρχει μικρή έως ανύπαρκτη λειτουργία σύγχρονων τεχνικών

και μεθόδων διοικήσεως του ανθρώπινου δυναμικού και της οργάνωσης της παραγωγής.

Εκεί όμως που ο οικογενειακός και συγκεντρωτικός χαρακτήρας της διοίκησης δημιουργεί το μεγαλύτερο πρόβλημα, είναι η έλλειψη γνώσης των **σύγχρονων τεχνικών μάρκετινγκ** και η **έλλειψη εμπειρίας** στο μάρκετινγκ. Η έλλειψη εμπειρίας δημιουργείται και λόγω του προσανατολισμού των περισσοτέρων επιχειρήσεων στην παραγωγή προϊόντων για λογαριασμό ξένων εταιριών. Το πρόβλημα αυτό μεγαλώνει περισσότερο καθώς οι επιχειρήσεις κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης, λόγω του μικρού μεγέθους τους, δεν μπορούν να αναλάβουν τα **υψηλά κόστη** που χρειάζονται οι έρευνες της αγοράς, η στρατηγική μάρκετινγκ, η διαφήμιση, η προβολή και η προώθηση των προϊόντων τους ειδικά στις αγορές του εξωτερικού. Πολλές επιχειρήσεις δεν έχουν την σωστή πληροφόρηση σχετικά με τις **ξένες αγορές, τις τιμές πώλησης των ομοειδών προϊόντων στην αγορά στόχο, το θεσμικό και νομικό πλαίσιο** που ισχύει στην αγορά – στόχο, **τις επικρατούσες τάσεις στη μόδα** και φυσικά πολλές φορές στην δυσκολία συνδιαλλαγής λόγω γλώσσας.

Ένα σημαντικό γνώρισμα αλλά και **βασικό μειονέκτημα** της βιομηχανίας ένδυσης και γενικά ολόκληρου του κλάδου της κλωστοϋφαντουργίας είναι η μεγάλη μεταβλητότητα όπως αναφέρθηκε της συγκεκριμένης αγοράς, οι νέες εταιρείες που δημιουργούνται σε όλο τον κόσμο και ειδικά σε κράτη με ανύπαρκτη εργατική προστασία προκειμένου να αναλάβουν σαν υπεργολάβοι εργασίες από ξένες εταιρείες και το μικρό κόστος του παραγόμενου προϊόντος ανά μονάδα. Αν δηλαδή εξαιρεθεί ο προηγμένος μηχανολογικός εξοπλισμός που απαιτείται για την παραγωγή, τα ίδια τα προϊόντα δεν έχουν ιδιαίτερη δυσκολία στην κατασκευή τους, εκτός ίσως από τον σχεδιασμό τους που επιβάλλει να ακολουθεί την μόδα (Γαλανοπούλου, 2007).

Στα προβλήματα που υπάρχουν προστίθεται βέβαια και το μεγάλο πρόβλημα της **γραφειοκρατίας στην Ελλάδα**, που αφορά όλη την αγορά. Η διαδικασία συγκέντρωσης των **απαραίτητων δικαιολογητικών, η εγγράφων** που απαιτούνται στην Ελλάδα και μάλιστα από πολλές διαφορετικές υπηρεσίες που δεν έχουν σχέσεις μεταξύ τους, αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα. Για να ολοκληρωθεί μια εργασία ή μια επιχειρηματική διαδικασία απαιτείται πολλές φορές χρονικό διάστημα ημερών ή και μηνών σε αντιδιαστολή με άλλα κράτη και μάλιστα γειτονικά τα οποία επιλύουν

ή εξυπηρετούν τις ανάγκες των επιχειρήσεων σε ώρες! Αυτό όμως σημαίνει κόστος, από την σημαντική καθυστέρηση, με κίνδυνο να ακυρώνονται συμβόλαια, να καθυστερούν εργασίες και να χάνονται σημαντικά έσοδα και από την ίδια την πολιτεία. Την όλη βραδύτητα του κρατικού μηχανισμού έρχεται να συμπληρώσει η βραδύτητα ή η μεγάλη αναβλητικότητα των δικαστηρίων, τα οποία είτε λόγω φόρτου εργασίας, είτε οργανωτικών προβλημάτων **αναβάλλουν δίκες για επίλυση επιχειρηματικών και εργατικών διαφορών** κάτι που σημαίνει αδυναμία πάλι ολοκλήρωσης μιας επιχειρηματικής δραστηριότητας στο χρονικό διάστημα που έχει συμφωνηθεί.

Το κορυφαίο βέβαιο αρνητικό χαρακτηριστικό, για το οποίο εκφράζονται όλοι οι ειδικοί της αγοράς και του επιχειρηματικού κόσμου γενικά, είναι η **μεγάλη φορολογία των επιχειρήσεων στην Ελλάδα** και πολλές φορές η έκτακτη αύξηση αυτής λόγω των δημοσιονομικών προβλημάτων της χώρας. Έτσι μια επιχείρηση και καλείται να καταβάλει φόρους μεγαλύτερους σε σχέση με ανταγωνιστικές εταιρείες που δραστηριοποιούνται σε άλλες χώρες ειδικά στον τομέα της κλωστοϋφαντουργίας. Στο χαμηλό εργατικό κόστος που υπάρχει σε αυτές τις χώρες, εάν υπολογιστεί και η χαμηλή φορολογία, καθώς και τα επιχειρηματικά και οργανωτικά προβλήματα και αδυναμίες που αναφέρθηκαν πιο πάνω, έχουμε την εικόνα που παρουσιάζει η Ελλάδα στον συγκεκριμένο κλάδο (Γαλανοπούλου, 2007).

2.3 Ευκαιρίες και απειλές του κλάδου.

Οι αδυναμίες υπάρχουν αλλά ο κλάδος πρέπει να εκμεταλλευτεί από την άλλη τα πιθανά πλεονεκτήματα που διαθέτει, στρέφοντας την προσοχή του στην οργάνωση, στο μάρκετινγκ, στην έρευνα και ανάπτυξη **νέων καινοτόμων προϊόντων** ειδικά σε συνεργασία με άλλους κλάδους της βιομηχανίας, στην τεχνολογική του και μηχανολογική αναβάθμιση, στην ανάπτυξη των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών, στην χρησιμοποίηση του διαδικτύου (**internet**) αλλά ιδιαίτερα των κοινωνικών δικτύων (**social media**) που χρησιμοποιούνται στην προώθηση και στην διαφήμιση και όλες τις επιχειρηματικές αλλαγές που χρειάζονται.

Η Ελλάδα πρέπει να εκμεταλλευτεί την θέση της στην μεσόγειο, την ύπαρξη μεγάλων λιμανιών, την αξιοποίηση της σαν πύλη στην ενωμένη Ευρώπη, την σταθερότητα της σε πολιτικό επίπεδο και την απουσία προβλημάτων που ταλανίζουν πολλές χώρες της περιοχής (**πόλεμοι, εμφύλιες συρράξεις, τρομοκρατικές**

ενέργειες) καθώς και τις νέες τεχνολογίες στην εκμετάλλευση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας που η χώρα παραμένει αρκετά πίσω, αλλά μπορεί να τις δώσει ένα σοβαρότατο πλεονέκτημα εάν τις εκμεταλλευτεί σωστά. Η συστηματική επίσης παρακολούθηση των εξελίξεων στα **περιβαλλοντικά ζητήματα** και η έγκαιρη υιοθέτηση νέων περιβαλλοντικών τεχνολογιών τα οποία έχουν ήδη να θεωρούνται σαν **βασικά κριτήρια** στην παγκόσμια αγορά, μπορούν να συμβάλλουν στην ανάδειξη νέων ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων για την εγχώρια παραγωγή.

Τα τελευταία χρόνια υπήρξαν θετικά σημάδια για ανάκαμψη του κλάδου της Κλωστοϋφαντουργίας. Δημιουργήθηκαν νέες μονάδες παραγωγής με υπερσύγχρονο μηχανολογικό εξοπλισμό, ενώ πολλές υπάρχουσες μονάδες προχώρησαν στον εκσυγχρονισμό του εξοπλισμού τους. Δημιουργήθηκε επίσης μια έντονη κινητικότητα στο επιχειρηματικό τομέα με εξαγορές και συνεργασίες προκειμένου να βελτιώσουν την διαδικασία παραγωγής τους και να αναπτύξουν τεχνικές σύγχρονου μάρκετινγκ με σκοπό να ισχυροποιήσουν τη θέση τους στην αγορά.

Η μηχανολογική και τεχνολογική αναβάθμιση, η ανάπτυξη νέων **καινοτόμων προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας**, η **εκμετάλλευση της πολύχρονης εμπειρίας η αξιοποίηση της γεωγραφικής θέσης της Ελλάδας**, η ύπαρξη σοβαρών υποδομών (**Λιμάνια, αεροδρόμια, οδικό δίκτυο**) η **πολιτική σταθερότητα** μπορούν να αποτελέσουν κινήσεις για την επιτυχή παρουσία του κλάδου στις διεθνείς αγορές. Σύμφωνα με έρευνες της αγοράς, στον κλάδο έχουν καταφέρει να παραμείνουν οι υγιείς επιχειρήσεις.

Οι απειλές που αντιμετωπίζει ο κλάδος, έχουν να κάνουν με την κατάργηση των εθνικών ποσοτώσεων με την ενοποίηση της εσωτερικής αγοράς της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την κατάργηση της Πολυϊνικής συμφωνίας και γενικότερα τη παγκοσμιοποίηση του διεθνούς εμπορίου, καθώς και την τελωνειακή ένωση της Τουρκίας με την Ε.Ε. Το σημαντικότερο πρόβλημα εστιάζεται στον ανταγωνισμό που έχουν τα Ελληνικά προϊόντα από τις Τρίτες Χώρες (κυρίως από Τουρκία, Πακιστάν, Ινδία, Κίνα) τόσο στην ελληνική όσο και στην ευρωπαϊκή αγορά.

Μελέτη του IOBE (**Ιδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών**) αναφέρει ότι τα προϊόντα με χαμηλό βαθμό διαφοροποίησης συνιστά μια από τις βασικές αδυναμίες της εγχώριας κλωστοϋφαντουργίας η οποία δεν είναι πλέον σε

θέση να ανταγωνιστεί την παραγωγή προϊόντων από τις αναπτυσσόμενες των χώρες στο πεδίο των τιμών.⁷

Το κόστος εργασίας στην Ελλάδα με την συνεχή μείωση των μισθών και την συνεχιζόμενη οικονομική κρίση, βρίσκεται **χαμηλότερα από τον μέσο όρο των αναπτυγμένων χωρών**, υπολείπεται όμως πολύ σε σχέση με τις αναπτυσσόμενες χώρες. Σε σύγκριση με γειτονικές χώρες, όπως η Βουλγαρία, το κόστος εργασίας είναι διπλάσιο ή τριπλάσιο, ενώ σε σχέση με χώρες της ΝΑ Ασίας οι συγκρίσεις είναι αδύνατες. Συνέπεια των παραπάνω απειλών που δεν εξαρτιόνται από την Ελλάδα, η από τις αδυναμίες που προαναφέρθηκαν είναι να μειώνεται η ανταγωνιστικότητα του κλάδου με αποτέλεσμα οι άλλες χώρες, όπως οι χώρες της Άπω Ανατολής και Ασίας, στις οποίες το κόστος παραγωγής είναι πολύ χαμηλό, να αποκτούν πλεονέκτημα. Κάτω από την πίεση του εργατικού κόστους, ο κλάδος αναγκάστηκε να προχωρήσει σε κινήσεις που θα της βοηθούσαν να διατηρήσει την ανταγωνιστικότητά του. Μετέφεραν σε χώρες των Βαλκανίων, οι οποίες εξαιρετικά χαμηλό κόστος ειδικά τα επόμενα χρόνια με την κατάρρευση του Σοσιαλισμού. Ένας μεγάλος αριθμός Ελληνικών επιχειρήσεων έχουν μεταφέρει πολλές δραστηριότητές τους (ραφεία – συσκευασία - βαφεία), στις γειτονικές βαλκανικές χώρες (Γαλανοπούλου, 2007).

Αυτό όπως αποδείχθηκε δεν ήταν αρκετό καθώς υπήρχαν άλλα προβλήματα τα πρώτα χρόνια με τις Ελληνικές εταιρείες στα Βαλκάνια. Υπήρχε μεν το χαμηλό εργατικό κόστος, αλλά η ποιότητα των εργαζομένων βρισκόταν επίσης σε πολύ χαμηλά επίπεδα. Η ανύπαρκτη εκπαίδευση τους στον δυτικό τρόπο παραγωγής, αλλά και χειρισμού του δυτικού μηχανολογικού εξοπλισμού, η απροθυμία τους να εργαστούν στους ρυθμούς που απαιτούσαν οι επιχειρήσεις και η διαφθορά της κρατικής αρχής δημιούργησαν νέα προβλήματα. Τα τελευταία χρόνια βέβαια οι συνθήκες άλλαξαν αισθητά προς τα καλύτερο, ενώ πολλά άλλα προβλήματα εξαλείφθηκαν και μάλιστα σε εντυπωσιακό βαθμό. Στην γειτονική Βουλγαρία, χώρα υποδοχής Ελληνικών επιχειρήσεων και επενδύσεων, οι δημόσιες υπηρεσίες εξυπηρετούν τον επιχειρηματικό κόσμο σε πολύ μεγάλο βαθμό.

Λόγω της ανάπτυξης που επιτεύχθηκε τα προηγούμενα χρόνια, στις μεταφορές, τις επικοινωνίες, τις τραπεζικές ευκολίες δόθηκε σε πολλά κράτη η

⁷ <http://iobe.gr/iobe.asp> (πρόσβαση 3.9.2016)

δυνατότητα να αναπτύξουν την τοπική βιομηχανία τους. Έχοντας σαν πλεονέκτημα το πολύ χαμηλό εργατικό κόστος μπήκαν δυναμικά στην αγορά. Η παγκόσμια αυτή υπερπαραγωγή έχει οδηγήσει όμως σε μείωση της μέσης τιμής πώλησης των νημάτων, συμπεριλαμβανομένων και των συνθετικών νημάτων και σε ολοένα και μεγαλύτερη μεταφορά του όγκου της παραγωγής προς τις χώρες χαμηλού κόστους. **Ο κλάδος της κλωστοϋφαντουργίας ενώ εμφάνισε σημαντικούς ρυθμούς ανάπτυξης για αρκετά χρόνια, τα τελευταία χρόνια εισήλθε πάλι σε μια περίοδο ύφεσης, με σημαντική μείωση της εγχώριας παραγωγής και των επενδυτικών δραστηριοτήτων.**

Τα τελευταία χρόνια κατά την διάρκεια της οικονομικής κρίσης υπάρχει μεγάλη κινητικότητα αλλά τα στοιχεία δεν είναι ενθαρρυντικά. Από το 2013 ο πρόεδρος της **Συνδέσμου Ελλήνων Βιομηχάνων Κλωστοϋφαντουργών** κ. Κούρταλης σε ομιλία του στην ετήσια γενική συνέλευση του Συνδέσμου αναφέρθηκε στα προβλήματα αλλά και στις προτάσεις σχετικά με το μέλλον της Ελληνικής Κλωστοϋφαντουργίας.

Τα κυριότερα προβλήματα εντοπίζονται :

- Η μέση αγοραστική δύναμη του Έλληνα συρρικνώνεται.
- Η **ανά-κεφαλαιοποίηση** του τραπεζικού μας συστήματος έχει σημαντικά καθυστερήσει ενώ η περιορισμένη ρευστότητα και το υψηλό κόστος χρήματος ακυρώνει αναπτυξιακές και εξαγωγικές πρωτοβουλίες, και οδηγεί σε ταμειακή ασφυξία χιλιάδες επιχειρήσεων που βρίσκονται, ήδη, στα πρόθυρα της χρεοκοπίας.
- Οι υψηλές, σήμερα, **τιμές της βιομηχανικής ενέργειας**, τείνουν να αυξηθούν ακόμη περισσότερο, διευρύνοντας το κόστος παραγωγής των μεταποιητικών μας επιχειρήσεων και ιδιαίτερα των πιο ενεργοβόρων, ανάμεσα στις οποίες συγκαταλέγονται και οι κλωστοϋφαντουργίες. Θα πρέπει να επισημανθεί ότι το κόστος ενέργειας για τη βιομηχανία είναι σήμερα, στην Ελλάδα, από τα υψηλότερα, αν όχι το υψηλότερο, της Ευρωζώνης.
- Στη **βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας** σημαντικό ρόλο μπορεί να διαδραματίσει το, ταχύτερο συμμάζημα του Δημοσίου τομέα, με την περιστολή της σπατάλης του δημοσίου χρήματος και την

αποτελεσματικότερη οργάνωση ενός μικρότερου κράτους που θα λειτουργεί με αξιοκρατικά και όχι συντεχνιακά κριτήρια, ώστε να περιοριστεί το εξωτερικό κόστος λειτουργίας των επιχειρήσεων από τις πολυδαίδαλες σήμερα, γραφειοκρατικές διοικητικές διαδικασίες.

Ωστόσο, θα πρέπει να επισημάνουμε ότι έχουν γίνει αρκετές μεταρρυθμίσεις στο δημόσιο, αλλά χρειάζονται ακόμα περισσότερες.

2.4 Οι προοπτικές και τα νέα δεδομένα της παγκόσμιας αγοράς.

Η ελληνική κλωστοϋφαντουργία για πολλές δεκαετίες, ήταν η ατμομηχανή της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας. Ο κλάδος, για μεγάλο χρονικό διάστημα, εξήγαγε το 45% του συνόλου των βιομηχανικών εξαγωγών της χώρας και απασχολούσε, σχεδόν, 170.000 εργαζόμενους.

- Ωστόσο ακόμη και σήμερα παρά τις τόσες αντιξοότητες, ο κλάδος παραμένει ζωντανός και μεγάλες μονάδες του λειτουργούν με μειωμένη παραγωγή, προσπαθώντας, με κάθε τρόπο, να κρατήσουν ζωντανά τα εργοστάσια, ελπίζοντας σε μια αλλαγή της κατάστασης.

- Η κυβέρνηση καταβάλλει μεγάλες προσπάθειες για προσέλκυση ξένων επενδύσεων στη χώρα μας που είναι αναγκαίες για την αναδιάρθρωση και τον εκσυγχρονισμό της παραγωγικής μας βάσης, οι οποίες, όμως, θα φέρουν αποτέλεσμα, σε 2-5 χρόνια από σήμερα.

Παράλληλα όμως, είναι επιτακτική ανάγκη, η κυβέρνηση να στρέψει την προσοχή της και στη δοκιμαζόμενη σήμερα εγχώρια βιομηχανία. Υπάρχουν σημαντικές επενδύσεις που σήμερα παραμένουν αναξιοποίητες ή υποαπασχολούνται, η επαναδραστηριοποίηση των οποίων, θα έχει άμεσο αποτέλεσμα και θα συμβάλλει στην άνοδο της παραγωγής και των εξαγωγών και στη μείωση της ανεργίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. Παραγωγή κλωστοϋφαντουργικών υλών και προϊόντων

3.1. Γενικοί Οικονομικοί Δείκτες

3.1.1. Αριθμός επιχειρήσεων

Ο κλάδος αποτελείται από 1.630 επιχειρήσεις. (στοιχεία 2013) Κατά τη διάρκεια της εξεταζόμενης περιόδου και με την έναρξη της κρίσης, οι επιχειρήσεις είχαν σταθερή μείωση από 5,5 έως και 7,5% ενώ το 2013 είχαμε μείωση της τάξης του 10%. Το ανησυχητικό σημείο ήταν η συνολική μείωση της περιόδου από το 2009 που ανήλθε στο **26%**. **Το 1/4 των επιχειρήσεων** έκλεισε με αποτέλεσμα την μεγάλη ανεργία στους εργαζόμενους της Κλωστοϋφαντουργίας. Τα στοιχεία για την Ευρώπη αντιθέτως είναι καλά **με συνολική μείωση των επιχειρήσεων μόλις 1,17%** που καταδεικνύει τον οργανωμένο τρόπο που αναδιοργάνωσαν τις επιχειρήσεις τους τα άλλα κράτη μέλη της Ε.Ε.⁸

Πίνακας 1. Αριθμός Επιχειρήσεων.

	2009	2010		2011		2012		2013		ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΠΕΡΙΟΔΟΥ
	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	
Ε.Ε.(28)	60.000	62.000	3,33%	60.800	-1,94%	60.000	-1,32%	59.300	-1,17%	-1,17%
Ελλάδα	2.206	2.065	-6,39%	1.954	-5,38%	1.811	-7,32%	1.630	-9,99%	-26,11%

Πηγή: Eurostat. Ίδια επεξεργασία.

3.1.2. Κύκλος εργασιών

Ο κύκλος εργασιών των επιχειρήσεων στο κλάδο το **2013** διαμορφώθηκε στα 653 εκατομμύρια ευρώ και το ποσοστό μείωσης της περιόδου που εξετάζουμε ανέρχεται στο δραματικό 38,41%. Το 2009 με την έναρξη της κρίσης ανερχόταν στο €1,1 δις. Η πτώση του κύκλου εργασιών αποτελεί αδιαμφισβήτητη απόδειξη της βίαιης συρρίκνωσης του κλάδου, εάν λάβουμε υπόψη ότι ο κύκλος εργασιών μετράται σε ονομαστικές αξίες. Και πάλι τα Ευρωπαϊκά κράτη έχουν καλύτερα αποτελέσματα με

⁸ <http://ec.europa.eu/eurostat/web/structural-business-statistics/data/database> (πρόσβαση 3.9.2016)

το θετικό μάλιστα 6,67% το οποία πραγματικά είναι και μεγαλύτερο καθώς στον δείκτη προσμετράτε και το αρνητικό ποσοστό της Ελλάδας.

Πίνακας 2. Κύκλος εργασιών (εκατ. €).

	2009	2010		2011		2012		2013		ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΠΕΡΙΟΔΟΥ
	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	
Ε.Ε.(28)	70.000,0	80.000	14,29%	80.000,0	0,00%	:		75.000,0		6,67%
Ελλάδα	1.060,3	930,1	-12,28%	893,3	-3,96%	736,0	-17,61%	653,0	-11,28%	-38,41%

Πηγή: Eurostat. Ίδια επεξεργασία.

3.1.3. Κύκλος εργασιών ανά απασχολούμενο

Ο κύκλος εργασιών ανά απασχολούμενο διαμορφώνεται στα 84 εκατομμύρια ευρώ αυξημένος κατά 8,10% στην πενταετία. Η αύξηση αυτή υποδηλώνει ισχυρή μείωση της απασχόλησης, με δεδομένη τη μείωση του κύκλου εργασιών κατά -38,41%.

Πίνακας 3. Κύκλος εργασιών ανά απασχολούμενο.

	2009	2010		2011		2012		2013		ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΠΕΡΙΟΔΟΥ
	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	
Ε.Ε.(28)	100	:		130		120	-7,69%	120	0,00%	20,00%
Ελλάδα	77,8	86,0	10,54%	94,0	9,30%	85,3	-9,26%	84,1	-1,41%	8,10%

Πηγή: Eurostat. Ίδια επεξεργασία.

3.1.4.Κύκλος εργασιών (ακαθάριστο λειτουργικό ποσοστό) (%)

Τα ποσοστά εδώ είναι από τα χειρότερα του κλάδου με την σημαντική μείωση να παρατηρείται το 2011 και το 2013, ενώ η συνολική μείωση ανέρχεται στο 64% για την περίοδο 2009-2013.

Πίνακας 4. Ακαθάριστο λειτουργικό πλεόνασμα / κύκλος εργασιών (ακαθάριστο λειτουργικό ποσοστό) (%).

	2009	2010		2011		2012		2013		ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΠΕΡΙΟΔΟΥ
	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	
Ε.Ε.(28)	6,0	8,5	41,67%	8,5	0,00%	8,4	-1,18%	8,8	4,76%	46,67%
Ελλάδα	10,2	11,6	13,73%	8,4	-27,59%	8,6	2,38%	3,7	-56,98%	-63,73%

Πηγή: Eurostat. Ίδια επεξεργασία.

3.1.5. Ακαθάριστο λειτουργικό πλεόνασμα / έλλειμμα

Ακαθάριστο λειτουργικό πλεόνασμα / έλλειμμα είναι το υπόλοιπο που απομένει αν αφαιρεθούν από την αξία της παραγωγικής διαδικασίας οι μισθοί του προσωπικού και τυχόν πληρωτέοι φόροι, πριν ληφθούν υπόψη έσοδα ή έξοδα που συνδέονται με χρηματοοικονομικά και μη παραγόμενα από την επιχείρηση περιουσιακά στοιχεία. Το μεγάλο αρνητικό ποσοστό του -77,89% για την Ελληνική Κλωστοϋφαντουργία είναι ενδεικτικό της άσχημης πορείας.

Πίνακας 5. Ακαθάριστο λειτουργικό πλεόνασμα / έλλειμμα.

	2009	2010		2011		2012		2013		ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΠΕΡΙΟΔΟΥ
	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	
Ε.Ε.(28)	4.000,0	:		7.000,0		:		6.600,0		
Ελλάδα	108,1	107,6	-0,46%	75,0	-30,30%	63,0	-16,00%	23,9	-62,06%	-77,89%

Πηγή: Eurostat. Ίδια επεξεργασία.

3.2. Δείκτες Απασχόλησης

3.2.1. Αριθμός απασχολουμένων, εργαζομένων και του άμισθου εργατικού δυναμικού

Η δραματική μείωση των απασχολουμένων κατά 43% δείχνει και την κατάσταση της ανεργίας στην Ελλάδα. Από το 2009 χάθηκαν 6.000 θέσεις εργασίας που εάν

συμπεριληφθούν στις θέσεις εργασίας που χάθηκαν τα προηγούμενα 10 χρόνια που διαρκεί η πτωτική πορεία της κλωστοϋφαντουργίας, καταδεικνύεται η καταστροφή του κλάδου. Τα προηγούμενα χρόνια οι εισαγωγές των φθηνών προϊόντων από τις αναπτυσσόμενες χώρες σε πολύ χαμηλές τιμές, η απαρχαιωμένη δομή των Ελληνικών εταιρειών και η ανύπαρκτη κυβερνητική πολιτική δημιούργησαν την κρίση στον κλάδο. Η παγκόσμια οικονομική κρίση του 2007 στο χρηματοπιστωτικό σύστημα και η κρίση χρέους στην Ελλάδα ολοκληρώνουν την εικόνα αυτή.⁹

Πίνακας 6. Αριθμός απασχολούμενων.

	2009	2010		2011		2012		2013		ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΠΕΡΙΟΔΟΥ
	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	
Ε.Ε.(28)	688.400,0	662.500,0	-3,76%	640.300,0	-3,35%	612.900,0	-4,28%	604.500,0	-1,37%	-12,19%
Ελλάδα	13.627,0	10.815,0	-20,64%	9.501,0	-12,15%	8.632,0	-9,15%	7.767,0	-10,02%	-43,00%

Πηγή: Eurostat. Ίδια επεξεργασία.

Αριθμός αμειβομένων εργαζομένων

Ως αριθμός των εργαζομένων εμφανίζεται ο αριθμός των αμειβομένων απασχολούμενων οι οποίοι έχουν και αυτοί μια μεγάλη μείωση του 37% όπως είναι αναμενόμενο. Και στην Ευρώπη έχουμε ένα μεγάλο ποσοστό μείωσης του 12% αλλά αυτό μπορεί να οφείλεται στις αρνητικές επιδόσεις της Ελλάδας και των μεσογειακών χωρών που αντιμετωπίζουν και τα μεγαλύτερα οικονομικά προβλήματα στην οικονομία τους.¹⁰

Πίνακας 7. Αριθμός εργαζομένων.

	2009	2010		2011		2012		2013		ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΠΕΡΙΟΔΟΥ
	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	
Ε.Ε.(28)	634.900,0	609.800,0	-3,95%	590.100,0	-3,23%	564.500,0	-4,34%	556.300,0	-1,45%	-12,38%
Ελλάδα	11.500,0	8.841,0	-23,12%	8.010,0	-9,40%	8.018,0	0,10%	7.207,0	-10,11%	-37,33%

Πηγή: Eurostat. Ίδια επεξεργασία.

⁹ <http://ec.europa.eu/eurostat/web/structural-business-statistics/data/database> (πρόσβαση 3.9.2016)

¹⁰ <http://ec.europa.eu/eurostat/web/structural-business-statistics/data/database> (πρόσβαση 3.9.2016)

Αριθμός άμισθων απασχολούμενων

Η πτώση εδώ είναι σημαντική και αγγίζει το 74% σχεδόν. Η ύπαρξη στην Ελλάδα πολύ μικρών και οικογενειακών επιχειρήσεων δικαιολογούσε και τον μεγάλο αριθμό άμισθων απασχολούμενων. Το κλείσιμο των περισσότερων μικρών οικογενειακών επιχειρήσεων λόγω της αδυναμίας τους να αντιμετωπίσουν τον ανταγωνισμό, την δυνατότητα της ανανέωσης του μηχανολογικού εξοπλισμού τους και την έλλειψη χρηματοδότησης από τα τραπεζικά ιδρύματα, καθώς δεν μπορούσαν να πληρούσαν τα οικονομικά αλλά και τα επιχειρηματικά κριτήρια, οδήγησε μεγάλο αριθμό από αυτούς στην πραγματική ανεργία.

Πίνακας 8. Αριθμός άμισθων απασχολούμενων.

	2009	2010		2011		2012		2013		ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΠΕΡΙΟΔΟΥ
	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	
Ε.Ε.(28)	53.500,0	52.730,0	-1,44%	50.200,0	-4,80%	48.500,0	-3,39%	48.200,0	-0,62%	-9,91%
Ελλάδα	2.127,0	1.974,0	-7,19%	1.491,0	-24,47%	614,0	-58,82%	560,0	-8,79%	-73,67%

Πηγή: Eurostat. Ίδια επεξεργασία.

3.2.2. Αριθμός απασχολούμενων ανά επιχείρηση

Ο αριθμός απασχολούμενων ανά επιχείρηση διαμορφώνεται στο 4,8 το 2013 και παρουσιάζει πτώση κατά 22,5% στο σύνολο της περιόδου. Το 2009 το ποσοστό απασχολούμενων ανά επιχείρηση ανερχόταν στο 6,2. Και αυτός ο δείκτης καταδεικνύει την συνεχιζόμενη πτωτική πορεία του κλάδου. Σημαντικός πάντως παράγοντας σε αυτόν τον δείκτη παίζει και ο μεγάλος βαθμός αυτοματοποίησης των νέων μηχανών που χρησιμοποιούνται πλέον στην κλωστοϋφαντουργία. Οι νέες μηχανές απαιτούν λιγότερο, αλλά και πιο εξειδικευμένο προσωπικό. Αυτός είναι ο τομέας που πολλά Ευρωπαϊκά κράτη έχουν αντιληφθεί και επενδύουν σε αυτό τον τομέα για να αντιμετωπίσουν με την τεχνολογία τις φθηνές εισαγωγές.

Πίνακας 9. Αριθμός απασχολουμένων ανά επιχείρηση.

	2009	2010		2011		2012		2013		ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΠΕΡΙΟΔΟΥ
	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	
Ε.Ε.(28)	11,0	:		10,5		10,2	-2,86%	10,2	0,00%	-7,27%
Ελλάδα	6,2	5,2	-16,13%	4,9	-5,77%	4,8	-2,04%	4,8	0,00%	-22,58%

Πηγή: Eurostat. Ίδια επεξεργασία.

3.2.3. Ποσοστό απασχόλησης στο σύνολο της Μεταποίησης.

Όπως και στον αντίστοιχο δείκτη του κύκλου εργασιών, το ποσοστό απασχόλησης του κλάδου στο σύνολο της μεταποίησης, παρουσίασε πτώση τη περίοδο 2009-2013 της τάξης του 20,6%. Να σημειωθεί ότι πριν αρκετές δεκαετίες ο κλάδος της κλωστοϋφαντουργίας ήταν για την Ελλάδα ο βασικός πυλώνας της οικονομίας αλλά και των εξαγωγών. Δυστυχώς οι λόγοι που αναφέρθηκαν και πιο πάνω οδήγησαν μεγάλο αριθμό εταιριών στο κλείσιμο ή στην μετακόμιση τους σε βαλκανικές χώρες που εκτός από το φθηνότερο εργατικό κόστος υπάρχει και πολύ χαμηλή φορολογία.

Πίνακας 10. Ποσοστό απασχόλησης στο σύνολο της Μεταποίησης.

	2009	2010		2011		2012		2013		ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΠΕΡΙΟΔΟΥ
	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	
Ε.Ε.(28)	:	:		:		:		:		
Ελλάδα	3,4	2,9	-14,71%	2,8	-3,45%	2,8	0,00%	2,7	-3,57%	-20,59%

Πηγή: Eurostat. Ίδια επεξεργασία.

3.3. Δείκτες Δαπανών

3.3.1. Μισθοί/ημερομίσθια - κόστος ασφαλιστικών εισφορών

Μισθοί και ημερομίσθια.

Οι δαπάνες για μισθούς και ημερομίσθια αλλά και για ασφαλιστικές εισφορές εμφανίζονται και αυτές δραματικά μειωμένες και είναι ίσως το μοναδικό σημείο που θα έπρεπε να θεωρείται θετικό παρά το αρνητικό του πρόσημο. Κι όμως αυτό δεν συμβαίνει αποδεικνύοντας ότι τελικά το εργατικό κόστος δεν είναι το βασικό πρόβλημα τουλάχιστον στην Ελληνική κλωστοϋφαντουργία. Επίσης η γενική μείωση των μισθών επιφέρει οικονομική στενότητα στα νοικοκυριά με αποτέλεσμα την μείωση της εγχώριας κατανάλωσης και άρα του κύκλου των πωλήσεων του κλάδου.¹¹

Πίνακας 11. Μισθοί και ημερομίσθια.

	2009	2010		2011		2012		2013		ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΠΕΡΙΟΔΟΥ
	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	
Ε.Ε.(28)	12.000,0	12.000,0	0,00%	12.000,0	0,00%	:		11.400,0		
Ελλάδα	230,8	167,2	-27,56%	150,5	-9,99%	140,1	-6,91%	108,4	-22,63%	-53,03%

Πηγή: Eurostat. Ίδια επεξεργασία.

Κόστος ασφαλιστικών εισφορών

Και εδώ έχουμε αντίστοιχη πτώση των ασφαλιστικών εισφορών λόγω της μείωσης των μισθών αλλά για τους ίδιους λόγους που προαναφέρθηκε δεν αποτελεί παράγοντα ανάκαμψης του κλάδου.

¹¹ <http://ec.europa.eu/eurostat/web/structural-business-statistics/data/database> (πρόσβαση 3.9.2016)

Πίνακας 12. Κόστος ασφαλιστικών εισφορών.

	2009	2010		2011		2012		2013		ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΠΕΡΙΟΔΟΥ	
	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ		
Ε.Ε.(28)	3.600,0	3.500,0	-2,78%	:		3.400,0		3.300,0	-2,94%	-8,33%	
Ελλάδα	62,0	47,2	-23,87%		40,6	-13,98%	38,5	-5,17%	30,7	-20,26%	-50,48%

Πηγή: Eurostat. Ίδια επεξεργασία.

3.3.2. Μέσος όρος εξόδων προσωπικού

Μείωση της τάξης του 24,3 % στα έξοδα προσωπικού.

Πίνακας 13. Μέσος όρος εξόδων προσωπικού.

	2009	2010		2011		2012		2013		ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΠΕΡΙΟΔΟΥ
	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	
Ε.Ε.(28)	25,0	:		26,0		26,0	0,00%	:		
Ελλάδα	25,5	24,3	-4,71%	23,9	-1,65%	22,3	-6,69%	19,3	-13,45%	-24,31%

Πηγή: Eurostat. Ίδια επεξεργασία.

3.3.3. Ποσοστό εξόδων προσωπικού στην παραγωγή και στις συνολικές αγορές.

Μειωτικές τάσεις και εδώ στο 23% και με τους Ευρωπαϊκούς δείκτες στο 12,66%

Πίνακας 14. Ποσοστό εξόδων προσωπικού στην παραγωγή.

	2009	2010		2011		2012		2013		ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΠΕΡΙΟΔΟΥ
	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	
Ε.Ε.(28)	23,7	20,0	-15,61%	20,0	0,00%	21,0	5,00%	20,7	-1,43%	-12,66%
Ελλάδα	30,3	25,6	-15,51%	23,2	-9,38%	25,9	11,64%	23,2	-10,42%	-23,43%

Πηγή: Eurostat. Ίδια επεξεργασία.

Πίνακας 15. Ποσοστό εξόδων προσωπικού στις συνολικές αγορές.

	2009	2010		2011		2012		2013		ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΠΕΡΙΟΔΟΥ
	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	
Ε.Ε.(28)	32,0	28,0	-12,50%	26,0	-7,14%	28,0	7,69%	27,0	-3,57%	-15,63%
Ελλάδα	39,8	32,6	-18,09%	27,9	-14,42%	30,9	10,75%	23,3	-24,60%	-41,46%

Πηγή: Eurostat. Ίδια επεξεργασία.

3.3.4. Φαινόμενη παραγωγικότητα εργασίας

Ο δείκτης αυτός υπολογίζει την ακαθάριστη προστιθέμενη αξία ανά απασχολούμενο. Στο σύνολο του κλάδου παρατηρείται μείωση 35,49 %.¹²

Πίνακας 16. Φαινόμενη παραγωγικότητα εργασίας.

	2009	2010		2011		2012		2013		ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΠΕΡΙΟΔΟΥ
	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	
Ε.Ε.(28)	30,0	:		35,0		35,0	0,00%	35,0	0,00%	16,67%
Ελλάδα	29,3	29,8	1,71%	27,9	-6,38%	28,0	0,36%	18,9	-32,50%	-35,49%

Πηγή: Eurostat. Ίδια επεξεργασία.

3.3.5. Παραγωγικότητα εργασίας προσαρμοσμένη στον μισθό.

Ο δείκτης παρουσιάζει πτώση κατά τη διάρκεια της πενταετίας (-14,86%).

Πίνακας 17. Παραγωγικότητα εργασίας προσαρμοσμένη στον μισθό.

	2009	2010		2011		2012		2013		ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΠΕΡΙΟΔΟΥ
	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	
Ε.Ε.(28)	:	130,0		133,0	2,31%	131,0	-1,50%	133,0	1,53%	
Ελλάδα	115,1	123,0	6,86%	117,1	-4,80%	125,7	7,34%	98,0	-22,04%	-14,86%

Πηγή: Eurostat. Ίδια επεξεργασία.

¹² <http://ec.europa.eu/eurostat/web/structural-business-statistics/data/database> (πρόσβαση 3.9.2016)

3.3.6. Παραγωγικότητα εργασίας προσαρμοσμένη στον μισθό.

Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία ανά εργαζόμενο

Η ακαθάριστη προστιθέμενη αξία ανά εργαζόμενο στο σύνολο της περιόδου 2009-2013, παρουσίασε μείωση 41,21%.

Πίνακας 17. Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία ανά εργαζόμενο.

	2009	2010		2011		2012		2013		ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΠΕΡΙΟΔΟΥ
	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	
Ε.Ε.(28)	31,0	:		38,0		38,0	0,00%	38,0	0,00%	22,58%
Ελλάδα	34,7	36,5	5,19%	33,1	-9,32%	30,1	-9,06%	20,4	-32,23%	-41,21%

Πηγή: Eurostat. Ίδια επεξεργασία.

4.1 Μέτρα της πολιτείας για την βοήθεια των επιχειρήσεων του κλάδου.

1. Οι υψηλές ασφαλιστικές & εργοδοτικές εισφορές (μέχρι 52%) σε σχέση με τις λοιπές χώρες της Ε.Ε. και βασικές ανταγωνίστριες του κλάδου όπως είναι η Ισπανία και Πορτογαλία, αποτελούν τροχοπέδη για την ανταγωνιστικότητα των προϊόντων.

2. Άμεση επιστροφή του ΦΠΑ στις εξαγωγικές επιχ/σεις. Η κλωστοϋφαντουργία είναι βασικά εξαγωγικός κλάδος και το μέτρο αυτό θα ενισχύσει σημαντικά, τη ρευστότητα των επιχειρήσεών μας.

3. Άμεση μείωση της τιμής του ηλεκτρικού ρεύματος, το οποίο έχει αυξηθεί κατά 80%. Η κλωστοϋφαντουργία είναι ηλεκτροβόρος βιομηχανία και η ηλεκτρική ενέργεια αυξάνει σημαντικά το κόστος παραγωγής.

4. Τέλος, άμεση αντιμετώπιση του προβλήματος της έλλειψης ρευστότητας, καθώς, σήμερα οι τράπεζες απέχουν πλήρως από κάθε δραστηριότητα του κλάδου.

4.2 Στοιχεία για την κλωστοϋφαντουργία στην Ελλάδα.

ΑΕΠ (Ακαθάριστο Εθνικό προϊόν)

Το ΑΕΠ καθώς και το Χρέος της Γενικής Κυβέρνησης, όπως προκύπτουν από τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ. [Διάγραμμα 1].

Ενδεικτικά, το έτος **2000 το ΑΕΠ διαμορφώθηκε στα 139,542 δις. €** και το **2008 στα 231,796 δις. €**. Μετά το έτος 2008, το ΑΕΠ μειώνεται διαρκώς και το **2014 έφθασε τα 183,85 δις €**. Το χρέος της Γενικής Κυβέρνησης το 2014 ξεπέρασε το 177%.

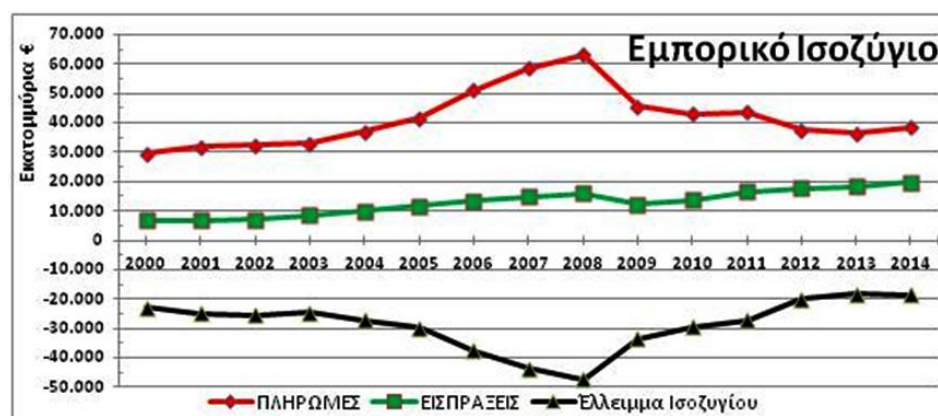
Διάγραμμα 1. ΑΕΠ και Χρέος Γεν. Κυβέρνησης

Εμπορικό Ισοζύγιο

Από τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδας προκύπτει ότι το **Εμπορικό Ισοζύγιο επιδεινώθηκε δραματικά από το 2004 έως το 2008**. Ενδεικτικά οι Πληρωμές και οι Εισπράξεις το 2000 ήταν 29,403 δις. € και 6,650 δις. €, ενώ το έτος 2008 διαμορφώθηκαν στα 63,262 δις. € και 15,956 δις. € αντίστοιχα. Όλα τα μεγέθη του Ισοζυγίου υπερδιπλασιάστηκαν στο διάστημα αυτό, με αποτέλεσμα να υπερδιπλασιαστεί και το Έλλειμμα του Ισοζυγίου, το οποίο έφτασε από τα 22,753 δις. € που ήταν το 2000 στα 47,305 δις. € το έτος 2008 (Πασχαλίδης, 2012).

Διάγραμμα 2. Συνολικές ετήσιες Πληρωμές και Εισπράξεις, καθώς και το Έλλειμμα του Ισοζυγίου για τα έτη 2000 έως και το 2014.

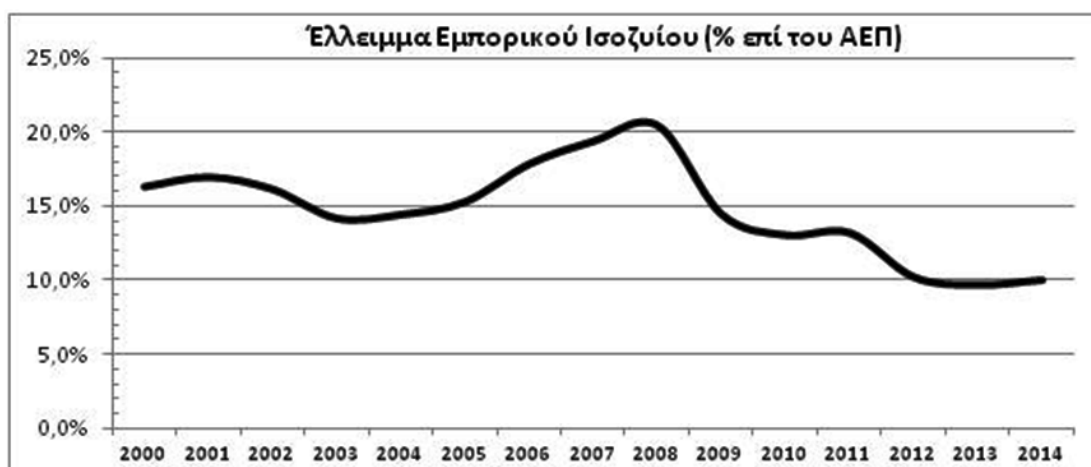

Επίσης, παρατηρείται ότι για τη **δεκαετία 2000 έως και το 2009** οι μέσες

Πληρωμές ήταν στα 3,528 δις. €/μήνα, ενώ οι μέσες Εισπράξεις ήταν στα 0,892 δις. €/μήνα. Στην **δεκαετία** από το 2004 έως και το 2013 οι μέσες Πληρωμές ήταν στα 3,467 δις. €/μήνα, ενώ οι μέσες Εισπράξεις ήταν στο 1,093 δις. €/μήνα.

Από τα ίδια στοιχεία προκύπτει το παρακάτω Διάγραμμα 3 για το έλλειμμα του Εμπορικού Ισοζυγίου ως ποσοστό του ΑΕΠ.

Διάγραμμα 3. Έλλειμμα Εμπορικού Ισοζυγίου ως % του ΑΕΠ

Όπως προκύπτει από τα παραπάνω στοιχεία, το Έλλειμμα του Εμπορικού Ισοζυγίου έχει την τάση να σταθεροποιηθεί στο περίπου 10% του ΑΕΠ από το 2012 και μετά.

4.3 Οι κλάδοι κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης στην Ελλάδα

Ελληνική Βιομηχανία

Βάση των στοιχείων της ΕΛ.ΣΤΑΤ. για τον Δείκτη Βιομηχανικής Παραγωγής (είναι η σύγκριση του μεγέθους όγκου) της εκάστοτε τρέχουσας περιόδου παραγωγής, προς την αντίστοιχη παραγωγή μιας δεδομένης σταθερής περιόδου, η οποία λαμβάνεται ως βάση, ο Δείκτης Βιομηχανικής Παραγωγής δείχνει την εξέλιξη της προστιθέμενης αξίας κόστους συντελεστών παραγωγής, σε σταθερές τιμές),

προκύπτουν τα εξής:¹³

Διάγραμμα4. Εξέλιξη του Γενικού Δείκτη Βιομηχανίας

Από τον Ιανουάριο του 2000 ο Γενικός δείκτης Βιομηχανίας ήταν στις 123,6 μονάδες όπου η Ελληνική βιομηχανία παρουσιάζει μια σταθερότητα μέχρι και το έτος 2007. Από το 2007 – κατάρρευση των τραπεζών στις ΗΠΑ – ξεκινά η κρίση στην ελληνική βιομηχανία και συνεχίζεται μέχρι και σήμερα. Ενδεικτικά, η παραγωγή τον Ιανουάριο του 2008 ήταν στις 124,7 μονάδες και τον Μάιο του 2015 στις 84,5 μονάδες, έχασε δηλαδή 40,2 μονάδες.

Κλωστοϋφαντουργία και ένδυση

Το 2012 και για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής εκπονήθηκε μια μελέτη από την Deutsche Bank («Greece, Ireland, Portugal More growth via innovation», 21/01/2012) και ανέδειξε ότι η Ελλάδα πρέπει να ασχοληθεί πρωτίστως με τον κλάδο του **τουρισμού**, της **φαρμακοβιομηχανίας** και της **κλωστοϋφαντουργίας** (νηματοουργεία, πλεκτήρια, βαφεία), τομείς όπου η χώρα έχει ήδη **πολλές υποδομές**.

Εξειδικεύοντας στην Κλωστοϋφαντουργία και την Ένδυση, τονίζεται η επάρκεια σε πρώτη ύλη (βαμβάκι) από την ελληνική πρωτογενή παραγωγή. Σύμφωνα με τα στοιχεία της FAO του ΟΗΕ (Food and Agriculture Organization of the United

¹³ <http://www.statistics.gr/> ΕΛΣΤΑΤ (πρόσβαση 3.9.2016)

Nations), η χώρα συγκαταλέγεται **σταθερά** τα 20 τελευταία χρόνια (1995 – 2014) μεταξύ της 8^{ης} και της 9^{ης} θέσης στην **παγκόσμια παραγωγή** βαμβακιού σε απόλυτο αριθμό, ανάλογα με την παραγωγική χρονιά. Ενδεικτικά, οι σταθερά πρώτες σε παραγωγή βάμβακος χώρες την τελευταία εικοσαετία με την αντίστοιχη σειρά είναι: η Κίνα, η Ινδία, οι ΗΠΑ, το Πακιστάν, η Βραζιλία, το Ουζμπεκιστάν, η Τουρκία, η Αυστραλία και μετά η Ελλάδα.

Το ύψος της ελληνικής παραγωγής βαμβακιού, σύμφωνα με τα στοιχεία του Υπουργείου Γεωργίας, κυμαίνεται μεταξύ 300.000 και 440.000 τόνων, **είτε πάνω από το 90%** της παραγωγής βάμβακος στην Ε.Ε. Η Ελλάδα παράγει 100 – 120 Kg/στρέμμα, ενδεικτικά στις ΗΠΑ η παραγωγή κυμαίνεται από 60 – 70 Kg/στρέμμα. Είναι μεγάλη πρωτογενής παραγωγή, **αρίστης ποιότητας βάμβακος**, η οποία για πολλά χρόνια τροφοδοτούσε ένα σημαντικό τμήμα της μεταποιητικής βιομηχανίας μας. Στην παραγωγή βάμβακος η Ελλάδα είναι πραγματικά ένας **“σοβαρός παίκτης”**. Δεν είναι τυχαίο που η Κομισιόν θεωρεί **το ελληνικό βαμβάκι αγαθό στρατηγικής σημασίας για την Ευρώπη**.

Για την Κλωστοϋφαντουργία πρέπει να τονιστεί ότι οι **υποδομές** που υπάρχουν στην Ελλάδα, έστω και ανενεργές, **είναι από τις μεγαλύτερες σε όλη την Ευρώπη** (*«Klonatex/United Textiles ... since it was in 2002 vying for the position of the largest spinning group in the European Union.»*, Πηγή: *«In-depth assessment of the situation of the T&C sector in the EU and prospects»*, Tine Andersen, Danish Technological Institute Michiel R. Scheffer, **SAXION UNIVERSITIES, Final Report ENTR/2010/16 prepared for European Commission Enterprise and Industry DG October 2012**).

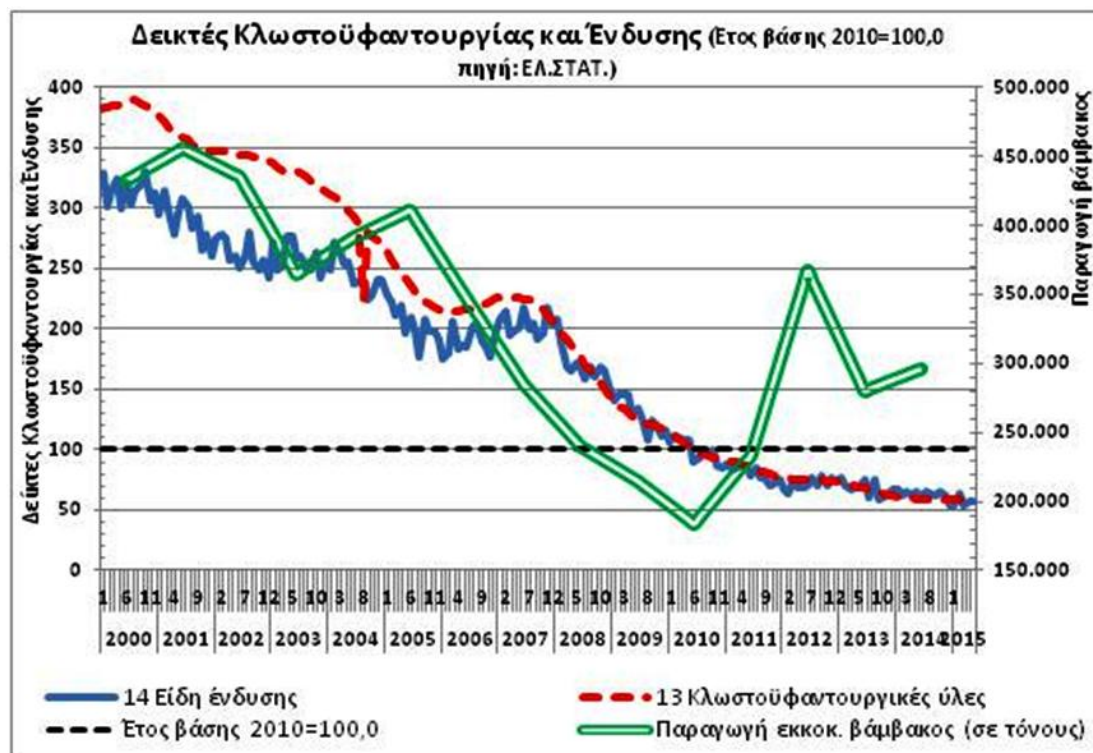
Το ανθρώπινο δυναμικό του κλάδου της κλωστοϋφαντουργίας, το οποίο διαθέτει πείρα 60 χρόνων, είναι και αυτό ένα σημαντικό συγκριτικό πλεονέκτημα για τη χώρα. Ειδικά για τις εγκατεστημένες, έστω και ανενεργές, υποδομές, πρέπει να σημειωθεί ότι ο δείκτη παραγωγής στην Κλωστοϋφαντουργία από το 2000 έως σήμερα **μειώθηκε 6 φορές** και στην Ένδυση ο αντίστοιχος δείκτης **μειώθηκε 5 φορές**, [Διάγραμμα 5] .

Επιπλέον, το 2013 βγήκε μια δεύτερη μελέτη, που αφορούσε στην αναδιάρθρωση του κλάδου πανευρωπαϊκά και η οποία υποδείκνυε ότι η Ελλάδα

πρέπει να ασχοληθεί, σε προοπτική 10ετίας, με **χωρική εξειδίκευση**, να βελτιώσει την **ανταγωνιστικότητά** της μειώνοντας ή και παύοντας τη μαζική παραγωγή των απλών προϊόντων και αποδίδοντας έμφαση στη μεγαλύτερη ποικιλία προϊόντων με υψηλότερη προστιθέμενη αξία και να αξιοποιήσει «**το μοναδικό συγκριτικό πλεονέκτημα**» σε μια ολοκληρωμένη αλυσίδα παραγωγής.

Τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ. για τους διημήφιους κλάδους της βιομηχανίας, τους **13 - Κλωστοϋφαντουργικές ύλες και 14 - Ένδυση**, για την περίοδο από το 2000 έως και τον Μάιο του 2015 και τα δεδομένα της FAO του ΟΗΕ και του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης για την παραγωγή βάμβακος στην Ελλάδα, παρουσιάζονται στο Διάγραμμα V.¹⁴

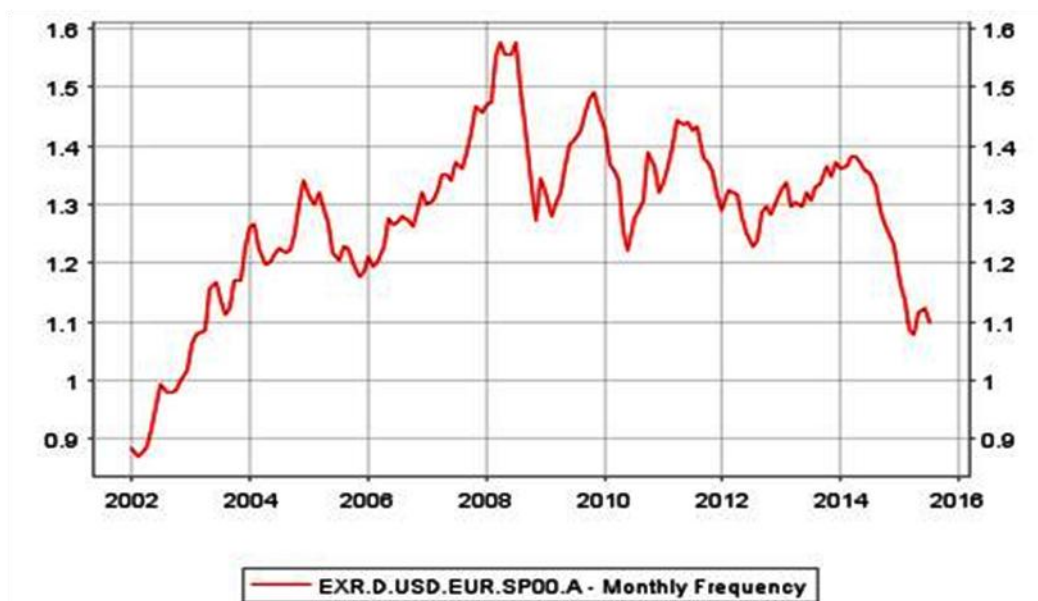
Διάγραμμα 5. Δείκτες Κλωστοϋφαντουργίας, Ένδυσης και παραγωγή βάμβακος¹⁵

¹⁴ <http://www.statistics.gr/> ΕΛΣΤΑΤ (πρόσβαση 3.9.2016)

¹⁵ <http://www.statistics.gr/> ΕΛΣΤΑΤ (πρόσβαση 3.9.2016)

Διάγραμμα 6. Ισοτιμία €/ \$ - Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ)

Η κρίση στους κλάδους της Κλωστοϋφαντουργίας και της Ύφανσης άρχισε το 2000 και συνεχίζεται έως τώρα. Αυτό προκλήθηκε εξαιτίας σημαντικών αλλαγών που συνέβησαν και στο διεθνές περιβάλλον και τους επηρέασαν αρνητικά. Για τους κλάδους αυτούς από το 2000 (εποχή εισόδου στο ευρώ) έως τώρα παρατηρείται συνεχείς πτωτική πορεία. Από το 2005 έως το 2007 υπήρξε μια προσπάθεια για ανάκαμψη. Από το 2007, εποχή της κρίσης στις Ηνωμένες Πολιτείες και της παγκόσμιας που πυροδοτήθηκε, ακολούθησε μεγαλύτερη και πιο έντονη πτώση και που συνοδεύτηκε και με τη συνολική πτώση στη βιομηχανία [Διάγραμμα 6].

Ενδεικτικά: οι Κλωστοϋφαντουργικές ύλες τον Ιανουάριο του 2000 ήταν στις 383,8 μονάδες και η Ύφανση στις 329,7 μονάδες. Τον Μάιο του 2015 οι δείκτες αυτοί ήταν 60,9 και 58,1 μονάδες αντίστοιχα (έτος βάσης 2010=100 μονάδες).¹⁶

Η μεγάλη πτώση του δείκτη των Κλωστοϋφαντουργικών Υλών τον Αύγουστο του 2004 (Διάγραμμα V) οφείλεται στο γεγονός ότι η εταιρεία Κλωνατέξ έκλεισε για δύο μήνες, λόγω οικονομικής αδυναμίας να προμηθευτεί πρώτη ύλη, με αποτέλεσμα να συμπαρασύρει τον δείκτη όλου του κλάδου, το οποίο και καταδεικνύει τη δεσπόζουσα θέση της στον κλάδο της Κλωστοϋφαντουργίας.

Στοιχεία & παρατηρήσεις :

¹⁶ <http://www.statistics.gr/> ΕΛΣΤΑΤ (πρόσβαση 3.9.2016)

1. Η εσωτερική μεταβλητότητα του δείκτη παραγωγής στην Ένδυση είναι μεγαλύτερη σε σχέση με την εσωτερική μεταβλητότητα του δείκτη της παραγωγής Κλωστοϋφαντουργικών Υλών, λόγω της φύσης των δύο αυτών κλάδων. Η Κλωστοϋφαντουργία τροφοδοτεί την Ένδυση και ως εκ τούτου οι κύκλοι στον κλάδο της Κλωστοϋφαντουργίας είναι μεγαλύτερης διάρκειας και δεν παρουσιάζει εποχικότητα.
2. Η παραγωγή στην Κλωστοϋφαντουργία σήμερα είναι μικρότερη και από το **1/6** σε σχέση με το 2000, δηλαδή πριν από 15 χρόνια. Ο αντίστοιχος δείκτης για την Ένδυση παρουσιάζει πτώση πάνω από **πέντε φορές** στην ίδια χρονική περίοδο. Η παραγωγή των Κλωστοϋφαντουργικών Υλών παρουσιάζει μεγαλύτερες απώλειες στην περίοδο από το 2000 έως το 2007 σε σχέση με την Ένδυση. Από το έτος 2007 και μετά οι ρυθμοί μείωσης είναι ουσιαστικά ίδιοι και στους δύο αυτούς κλάδους.
3. Από την υιοθέτηση του ευρώ και μετά, τόσο η Κλωστοϋφαντουργία, όσο και η Ένδυση δέχτηκαν μεγάλη πίεση από το σκληρό ευρώ (έως και 1,5980\$/€, 21/04/2008). Από το 2007 (μεγάλη οικονομική κρίση στις ΗΠΑ, η οποία επεκτάθηκε σε όλο τον κόσμο) και μετά όλοι οι δείκτες (και ο Γενικός Δείκτης Βιομηχανικής Παραγωγής και της Κλωστοϋφαντουργίας και της Ένδυσης) είναι σε πτώση παρ' ότι η ισοτιμία του € / \$ είχε πτωτική πορεία.
4. Η Ελληνική παραγωγή βάμβακος μέχρι το 2010 είναι **συσχετισμένη** με τους κλάδους της Κλωστοϋφαντουργίας και τις Ένδυσης στην Ελλάδα και έχει την ίδια πτωτική πορεία μαζί τους. Ενδεικτικά το 2010 η παραγωγή βάμβακος ήταν στους 183.800 τόνους, ενώ το 2001 ήταν στους 455.600 τόνους, δηλαδή έχασε το 60% της παραγωγής του 2001. Από το 2011 η παραγωγή του βάμβακος προσπαθεί να ανακάμψει και το 2014, δηλαδή την προηγούμενη χρονιά, η παραγωγή στην Ελλάδα ανήλθε στους 296.000 τόνους.

Μέσες εκτάσεις καλλιέργειας βαμβακιού στην Ελλάδα ανά νομό για τα έτη 2013 και 2014 (σε εκτάρια = 10 στρέμματα).¹⁷

¹⁷ <http://www.minagric.gr/index.php/el/> - Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης (πρόσβαση 3.9.2016)

4.4 Επίδραση του κλάδου της κλωστοϋφαντουργίας στην Ελληνική Οικονομία

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ., από το 1995 έως το 2013 για τους κωδικούς παραγωγής 13 Κλωστοϋφαντουργικές ύλες, 14 Είδη Ένδυσης και 15 Δέρμα και δερμάτινα είδη, βάση κωδικοποίησης NACE Rev 2, ισχύουν τα ακόλουθα:¹⁸

Πίνακας 18. Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία κατά κλάδο (Α64). Σε εκατομμύρια €

Έτος	Κωδικοί 13-15	Α64	ΑΕΠ	Μεταποίηση	% στο ΑΕΠ	% στη Μεταποίηση
1995	1.183	84.912	93.407	7.532	1,27	15,70
1996	1.263	93.569	103.529	7.450	1,22	16,95
1997	1.190	103.498	114.835	7.478	1,04	15,92
1998	1.212	113.424	125.688	7.846	0,96	15,44
1999	1.855	119.908	134.218	9.250	1,38	20,05
2000	1.520	125.678	141.732	9.997	1,07	15,20
2001	1.423	134.397	151.987	11.137	0,94	12,78
2002	1.242	144.670	162.274	11.145	0,77	11,14
2003	1.357	160.240	178.571	11.674	0,76	11,62
2004	1.209	174.070	193.013	12.004	0,63	10,07
2005	1.438	178.708	199.153	12.825	0,72	11,21
2006	1.258	193.031	217.831	14.231	0,58	8,84
2007	1.249	205.393	232.831	14.516	0,54	8,61
2008	1.260	213.933	242.096	14.964	0,52	8,42
2009	1.124	212.216	237.431	13.378	0,47	8,41
2010	1.141	199.645	226.210	11.050	0,50	10,32
2011*	997	182.302	207.752	10.031	0,48	9,94
2012*	884	171.216	194.204	9.639	0,46	9,17
2013*	836	160.544	182.438	9.434	0,46	8,86
	23.641	2.971.351	3.339.198	205.578	0,71	11,50

*προσωρινά στοιχεία

Στον πίνακα αυτό παρουσιάζονται οι αξίες που καταγράφηκαν για την περίοδο αυτή στους κλάδους Κλωστοϋφαντουργίας και της Ένδυσης, τα εκάστοτε ΑΕΠ της Ελλάδας, οι καταγραμμένες αξίες της Μεταποίησης ως κλάδου οικονομικής δραστηριότητας. Τέλος, τα ποσοστά συμμετοχής στο ΑΕΠ της χώρας των κλάδων της Κλωστοϋφαντουργίας και της Ένδυσης, καθώς και της συμμετοχής τους στη

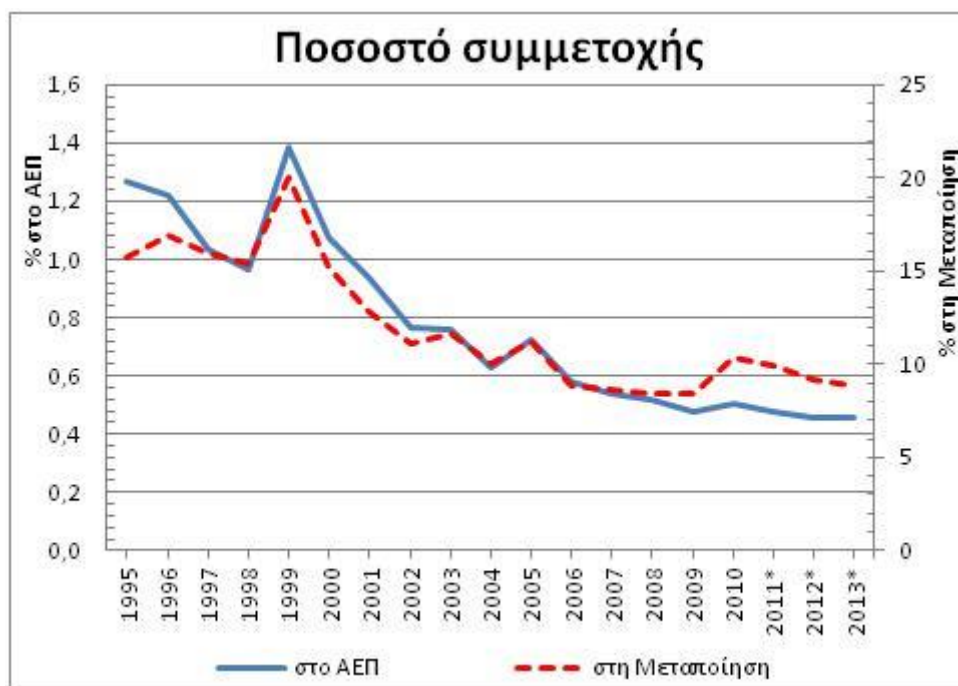
¹⁸ <http://www.statistics.gr/> ΕΛΣΤΑΤ (πρόσβαση 3.9.2016)

Μεταποίηση.¹⁹

Στην περίοδο από το 1995 έως το 2013, η Κλωστοϋφαντουργία και η Ένδυση είχαν μέση αθροιστική συνιστώσα **στο ΑΕΠ 0,71%** και αποτελούσαν το **11,5% της Μεταποίησης**.

Από τα στοιχεία αυτά προκύπτει ότι οι κλάδοι αυτοί διαρκώς μειώνουν την συμβολή τους στην οικονομία της χώρας. Με εξαίρεση το έτος 1999, το έτος των μεγάλων και από ότι αποδείχθηκε πλασματικών αυξήσεων των τιμών των μετοχών στις ελληνικές χρηματαγορές. Ακολουθεί το διάγραμμα των αντίστοιχων ποσοστών.

Διάγραμμα 7. Ποσοστά συμβολής Κλωστοϋφαντουργίας – Ένδυσης στο ΑΕΠ και τη Μεταποίηση

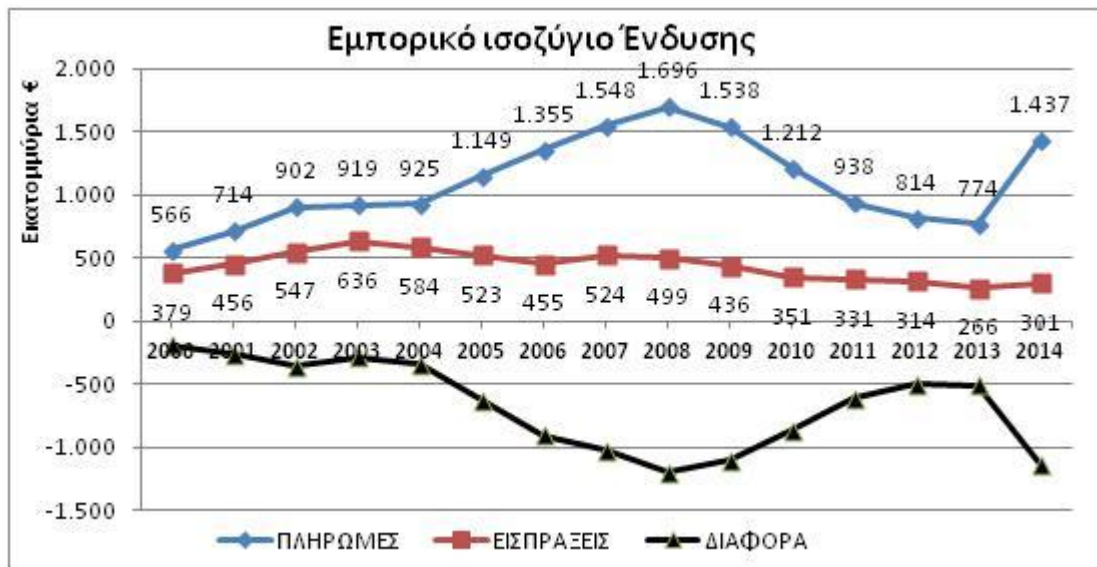

Ισοζύγιο Εισαγωγών – Εξαγωγών

Τα στοιχεία του Εμπορικού Ισοζυγίου της Τράπεζας της Ελλάδας, για τους κλάδους της Ένδυσης και της Κλωστοϋφαντουργίας, παρουσιάζουν τα παρακάτω δεδομένα:

¹⁹ <http://www.statistics.gr/> ΕΛΣΤΑΤ (πρόσβαση 3.9.2016)

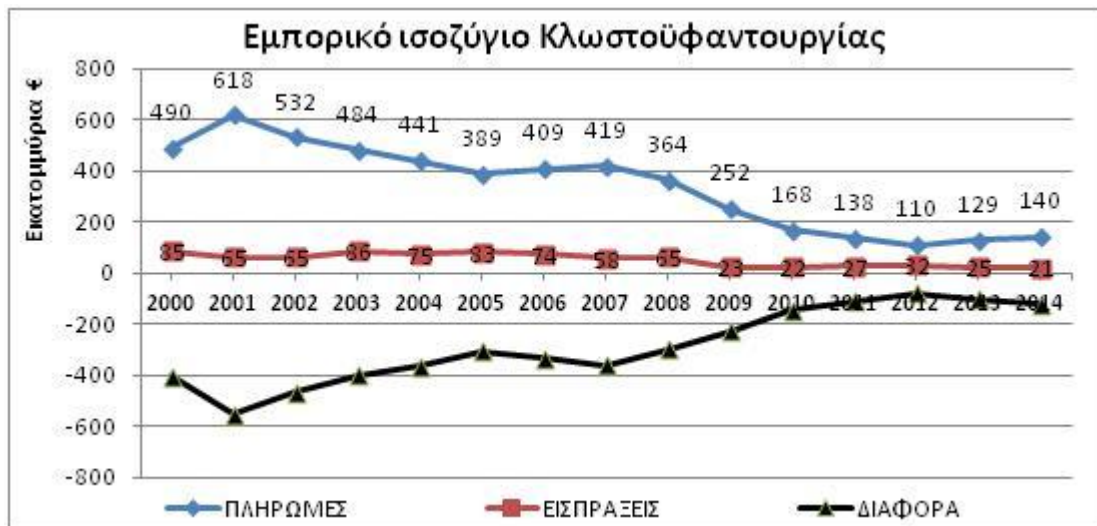
Διάγραμμα 8. Εμπορικό ισοζύγιο Ένδυσης

Από το Διάγραμμα 8 προκύπτει ότι οι εξαγωγές της χώρας στην Ένδυση διαρκώς μειώνονται, ενώ οι εισαγωγές παρουσιάζουν μέση αύξηση. **Οι εισαγωγές στην Ένδυση από τα 925 εκατομμύρια € που ήταν το 2004 έφτασαν τα 1,7 δις € το 2008.** Στη συνέχεια μειώθηκαν στα 774 εκατομμύρια ως το 2013 και το 2014 εκτοξεύτηκαν στα 1,44 δις €. Στο ίδιο χρονικό διάστημα οι εισαγωγές στην Κλωστοϋφαντουργία [Διάγραμμα 9] είχαν πτωτική πορεία, αφού δεν υπάρχει πια εγχώρια ζήτηση από τον κλάδο της Ένδυσης. Εξετάστηκε πρώτα η Ένδυση, αφού αυτή καλύπτει την πρωταρχική ανάγκη του πληθυσμού. *Από τα στοιχεία αυτά προκύπτει ότι το μεγαλύτερο μέρος της Ελληνικής παραγωγής της Ένδυσης που απευθύνεται στην εσωτερική αγορά αντικαταστάθηκε υποκαταστάθηκε από τις εισαγωγές.*²⁰

²⁰ <http://www.statistics.gr/> ΕΛΣΤΑΤ (πρόσβαση 3.9.2016)

Διάγραμμα 9. Εμπορικό ισοζύγιο Κλωστοϋφαντουργίας

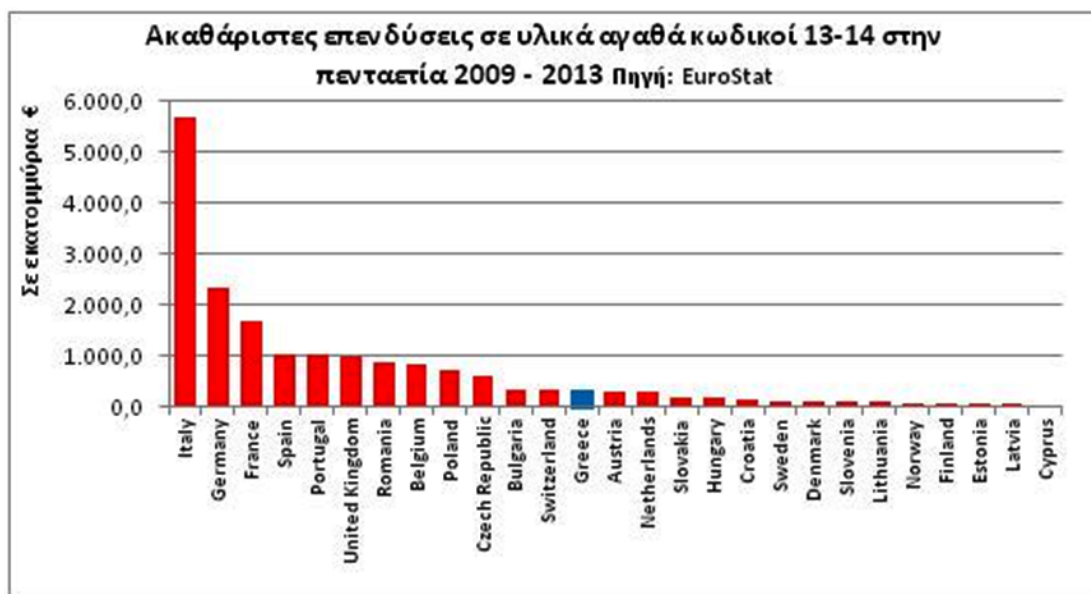
Τα εμπορικά ισοζύγια των κλάδων σε όρους αξίας είναι ελλειμματικά και εμφανίζουν επιδείνωση.

Στοιχεία που θα βελτιώσουν την κατάσταση στον κλάδο

1. Αποτελεσματικό έλεγχο του παραεμπορίου και των παράνομων εισαγωγών κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων στη χώρα μας.
2. Αυστηρό έλεγχο των εισαγωγών από την Ε.Ε. με TIR , από όπου εισάγονται ανεξέλεγκτα προϊόντα τρίτων χωρών. Να καθιερωθεί η υποχρέωση του εισαγωγέα για υποβολή τελωνειακής βεβαίωσης που να αναφέρει το τόπο καταγωγής και την πληρωμή του ΦΠΑ σε τελωνεία της ΕΕ.
3. Επέκταση του ωραρίου λειτουργίας των τελωνείων πέραν των 14.30 που είναι σήμερα.
4. Ενεργοποίηση των κρατικών προμηθειών, και ειδικά αυτών των Ενόπλων Δυνάμεων οι οποίες, για πολλές δεκαετίες, απορροφούσαν σημαντικό μέρος της παραγωγής και ήταν μοχλός ανάπτυξης του κλάδου. Τα τελευταία χρόνια οι κρατικές προμήθειες είναι ανενεργές, χωρίς την προκήρυξη σχεδόν κανενός διαγωνισμού.

4.5 Επενδύσεις στους κλάδους Κλωστοϋφαντουργίας και Ένδυσης

Διάγραμμα 10. Ακαθάριστες επενδύσεις

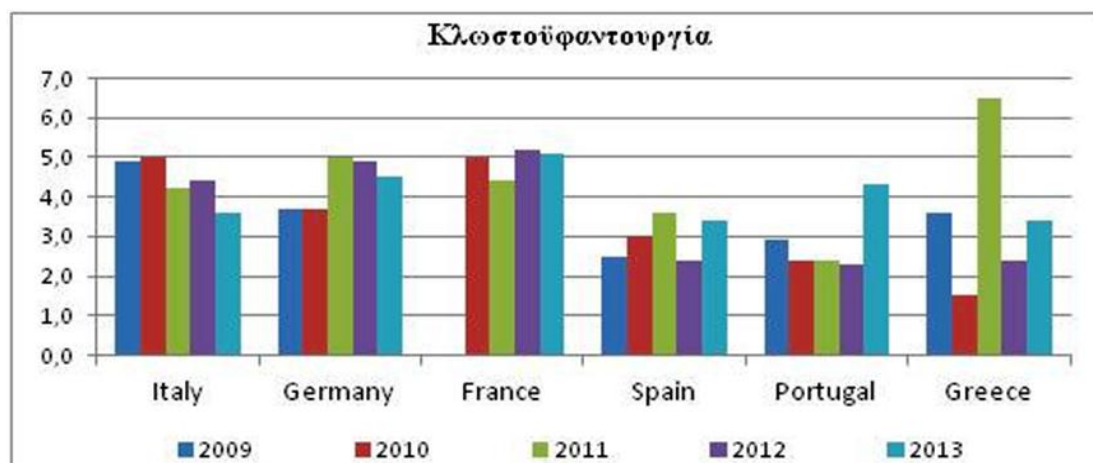

Από τα στοιχεία της **EuroStat**, η Ελλάδα την πενταετία 2009 – 2013 ήταν η 13^η χώρα στην Ευρώπη σε επενδύσεις στην Κλωστοϋφαντουργία και στην Ένδυση (κωδικοί 13 και 14, NACE Rev 2) με 320 εκ € αθροιστικά [Διάγραμμα 10.].

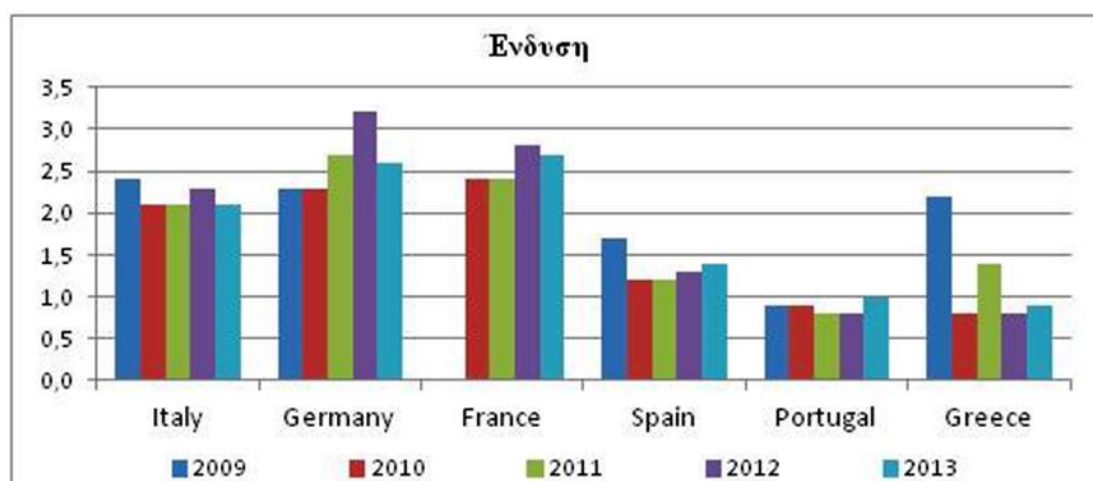
Οι ισχυρότερες οικονομίες της Ε.Ε., η Ιταλία, η Γερμανίας και η Γαλλία είναι και οι πρωτοπόροι στις επενδύσεις στους κλάδους αυτούς, με την Ιταλία να είναι μπροστά με διαφορά, με πάνω από 1 δις € κατ' έτος. **Πρέπει να τονιστεί ότι από τα μέσα του 2008 το ευρώ άρχισε να χάνει σε ισοτιμία με το δολάριο και τα προϊόντα υψηλής προστιθέμενης αξίας έγιναν πολύ ανταγωνιστικά στην παγκόσμια αγορά.** Επίσης, είναι χαρακτηριστικό ότι, μετά την τριάδα των «ισχυρών» της Ε.Ε. ακολουθούν σε επενδύσεις στους κλάδους αυτούς η Ισπανία και η Πορτογαλία, δύο χώρες με παρόμοια προβλήματα με την Ελλάδα.²¹

²¹ <http://ec.europa.eu/eurostat/web/structural-business-statistics/data/database> (πρόσβαση 3.9.2016)

Διάγραμμα 11. Επενδύσεις ανά απασχολούμενο στην Κλωστοϋφαντουργία

Διάγραμμα 12. Επενδύσεις ανά απασχολούμενο στην Ένδυση.

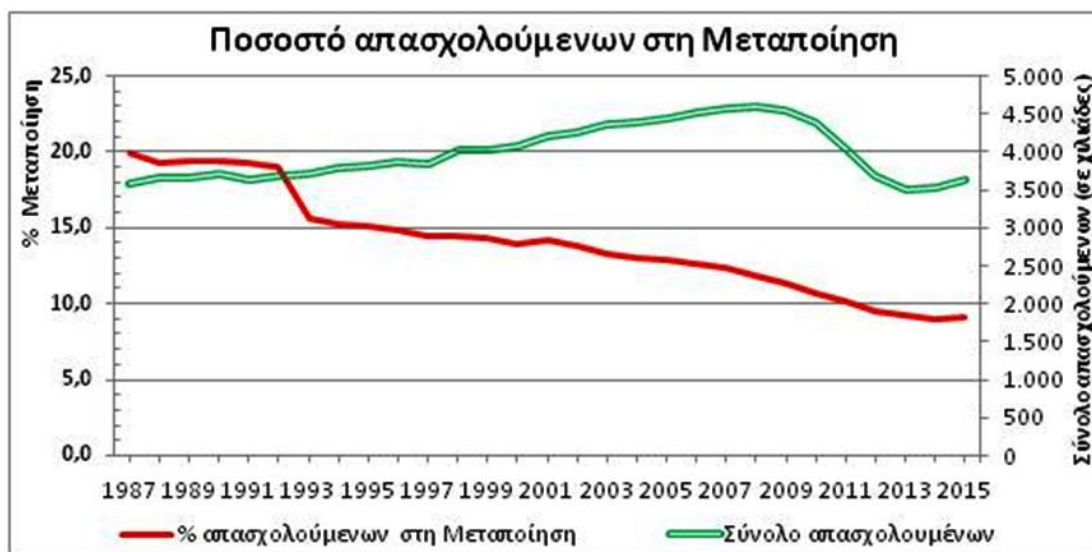

Από τα Διαγράμματα 11 και 12, προκύπτει ότι η εικόνα για τις επενδύσεις ανά εργαζόμενο στις χώρες Ιταλία, Γερμανία, Γαλλία, Ισπανία και Πορτογαλία είναι αρκετά πιο ομοιογενή σε σχέση με τις επενδύσεις στην Ελλάδα, αναδεικνύοντας ότι **στην χώρα δεν υπάρχει στρατηγικό σχέδιο για τους κλάδους αυτούς.**

4.6 Απασχόληση στους κλάδους Κλωστοϋφαντουργίας και Ένδυσης

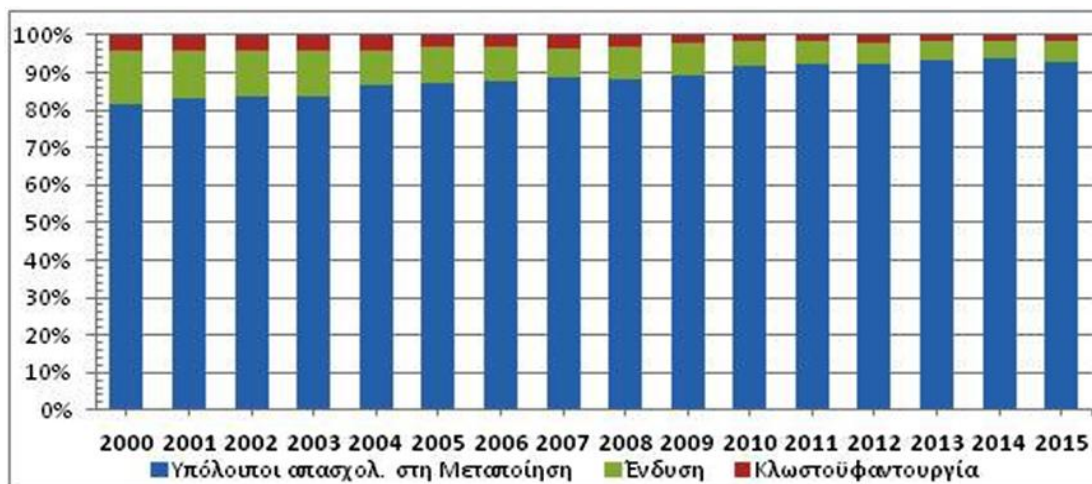
Από τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ για την απασχόληση προκύπτει ότι η Μεταποίηση από τα τέλη της δεκαετίας του '80, **μείωσε σε περισσότερο από το μισό την ικανότητά της να προσφέρει εργασία.** Το 1987 αποτελούσε περίπου το 20% της απασχόλησης, ενώ το 2015 έπεσε στο 9,2% [Διάγραμμα 13].

Διάγραμμα 13. Συμμετοχή της Μεταποίησης στην συνολική απασχόληση

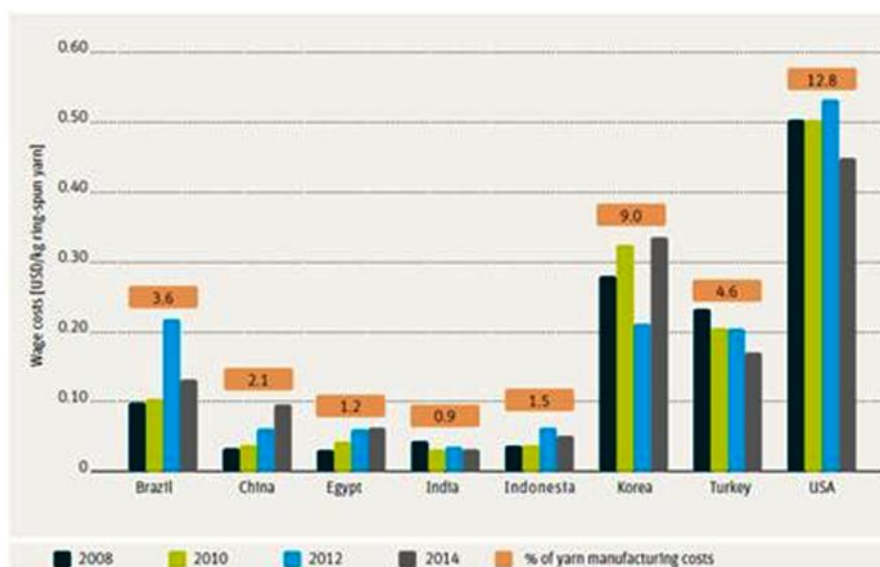
Αντίστοιχα συμβαίνουν και στην Κλωστοϋφαντουργία και την Ένδυση. Όπως φαίνεται στο Διάγραμμα XIV, το 2000 οι απασχολούμενοι στην Κλωστοϋφαντουργία και την Ένδυση αποτελούσαν περίπου το 20% των απασχολούμενων στη Μεταποίηση. **Το 2015 οι κλάδοι αυτοί απασχολούν πια λιγότερο από το 10%** της Μεταποίησης. Ενδεικτικά, στα τέλη της δεκαετίας του '80 και τις αρχές της δεκαετίας του '90, οι δύο αυτοί κλάδοι απασχολούσαν σταθερά περίπου το 30% των εργαζομένων στη Μεταποίηση και από εκείνη την εποχή υπάρχει διαρκής μείωση απορρόφησης των απασχολούμενων στη Μεταποίηση. **Από το 2000 έως το 2015 οι θέσεις απασχόλησης τόσο στην Κλωστοϋφαντουργία, όσο και στην Ένδυση μειώθηκαν πάνω από τέσσερις φορές.** Συγκεκριμένα, η Κλωστοϋφαντουργία το 2000 απασχολούσε 23.558 άτομα και το 2015 απασχολούσε 5.463, ενώ η Ένδυση το 2000 απασχολούσε 80.975 άτομα και το 2015, 19.046 (Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ).

Διάγραμμα 14. Διάρθρωση των απασχολούμενων στη Μεταποίηση

Για το θέμα των εργασιακών πρέπει να τονιστεί ότι ο πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ζαν Κλόντ Γιούνκερ (Jean-Claude Juncker) δήλωσε στις 29/09/2015 ότι:

«την άνοιξη του 2016 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, θα προτείνει έναν πυλώνα ελάχιστων κοινών εργασιακών δικαιωμάτων, ένα προστατευτικό δίκτυο στην αγορά εργασίας με στόχο τη σύγκλιση όσον αφορά τη σφαίρα της απασχόλησης στην Ευρώπη». Επέκρινε παράλληλα την τάση απομάκρυνσης από τις συμβάσεις αορίστου χρόνου και την τάση σύναψης συμβάσεων ορισμένου χρόνου, μικρής και πολύ μικρής διάρκειας, και την μερική απασχόληση, σημειώνοντας ότι αυτό δεν πρέπει να γίνει η νέα "ομαλότητα".²²

²² <http://ec.europa.eu/eurostat/web/structural-business-statistics/data/database> (πρόσβαση 3.9.2016)

**Εικόνα 6. Μισθολογικό κόστος παραγωγής νημάτων ανά περιφέρεια
(Πηγή: ITMF - International Textile Manufacturers Federation)**

Από τα στοιχεία της Διεθνούς Ομοσπονδίας Επιχειρήσεων Κλωστοϋφαντουργίας (ITMF) προκύπτει ότι **το κόστος της εργασίας δεν αποτελεί το σημαντικό κόστος στην παραγωγή και αποτελεί από το 1% έως το 10% του κόστους του νήματος.** Σε ένα αυτοματοποιημένο κλωστήριο ο πιο σημαντικός παράγοντες είναι η διαθεσιμότητα εκπαιδευμένου και έμπειρου προσωπικού. **Στην Κλωστοϋφαντουργία, έναν κλάδο με μακρόχρονη παράδοση στη χώρα, χάθηκαν πάνω από 18.000 θέσεις εργασίας, ενώ η Ένδυση έχασε περίπου 62.000 θέσεις εργασίας.**

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η μείωση της ισοτιμίας του ευρώ έναντι του δολαρίου, αναμένεται να έχει θετική επίπτωση για τον κλάδο της Κλωστοϋφαντουργίας και για την ένδυση ξεχωριστά. Και οι εξαγωγές, όσο και η Ελληνική αγορά θα έχουν οφέλη από αυτή την μείωση λόγω της αντιστοιχίας των νομισμάτων των ανταγωνιστικών χωρών (με χαμηλό εργατικό κόστος) με το δολάριο.

Το κόστος εργασίας στην Ελλάδα που λόγω της κρίσης έφτασε σε χαμηλά επίπεδα βρίσκεται τώρα πια κοντά σε σχέση με τις αναπτυσσόμενες χώρες παρά με τις Δυτικοευρωπαϊκές χώρες. Ο μεγαλύτερος ανταγωνιστής και γενικά παίκτης της παγκόσμιας αγοράς και των φθηνών εργατικών μισθών, με αποτέλεσμα να αρχίσει να υπάρχει μια ανταγωνιστικότητα. Σύμφωνα επίσης και με τα στοιχεία ο νέος πλέον κλάδος της Κλωστοϋφαντουργίας με τις αυτοματοποιημένες και σύγχρονες μηχανές απαιτεί πλέον εξειδικευμένο προσωπικό και όχι ανειδίκευτους εργάτες.

Σήμερα επίσης τα 60% περίπου του κόστους στην παραγωγή των νημάτων αποτελεί το κόστος της πρώτης ύλης, δηλαδή του βαμβακιού ή άλλου υλικού από το οποίο θα κατασκευαστεί το νήμα. **Η τιμή του βαμβακιού**, με τη σειρά της, έχει διεθνή χρηματιστηριακή τιμή. Από μελέτη έμπειρων στελεχών του κλάδου, **το κόστος παραγωγής βαμβακερών νημάτων στην Ελλάδα ανέρχεται σε περίπου 2,92 € ανά κιλό νήματος** (η ισοτιμία είναι στα επίπεδα 1,11€/€, επομένως η αξία ~3,24\$/κιλό) και είναι απολύτως ανταγωνιστικό με τα αντίστοιχα κόστη, τόσο σε αναπτυγμένες, αλλά όσο και στις αναπτυσσόμενες χώρες.²³

Ένα σημαντικό επίσης νέο στοιχείο είναι η μερική αλλαγή των προτιμήσεων των καταναλωτών προς τα (brand name) όχι των εταιρειών αλλά των κρατών. Σε πολλές χώρες άρχισε να προβάλλεται έντονα το **made in** κατασκευασμένο από..... τονίζοντας πλέον το όνομα της χώρας, την υποδομή της, την ποιότητα της, την περιβαλλοντολογική πολιτική της κ.λπ. Αυτό βέβαια θα είναι δύσκολο να το επιτύχει η Ελλάδα αλλά όπως αναφέρθηκε πιο πάνω η Ελλάδα διαθέτει και αυτή κάποια πλεονεκτήματα. Στην συγκεκριμένη περίπτωση είναι το βαμβάκι. Σίγουρα υπάρχουν

²³ <http://www.ifarsala.gr/2016/09/05/o-ellinikos-lefkos-chrysos-kai-i-chameni-efkairia/> Ο ελληνικός «λευκός χρυσός» και η χαμένη ευκαιρία. (πρόσβαση 6.9.2016)

και άλλα που θα δικαιολογούσαν την επιλογή ενός προϊόντος με βάση και την ποιότητα του ή την χώρα παραγωγής του και όχι μόνο της τιμής του.

Στην παγκόσμια επίσης αγορά εκτός του κόστους του κατασκευαστή, υπάρχει και το ενδιάμεσο κόστος, μέχρι δηλαδή το προϊόν να φτάσει στον τελικό καταναλωτή. Σε αυτό το κόστος συμπεριλαμβάνονται τα κόστη των μεταφορών, των συναλλαγματικών ισοτιμιών και η αντιστάθμιση αυτών, καθώς και οι τελωνειακοί δασμοί. Κάθε έρευνα και μελέτη πρέπει να λαμβάνει υπόψη το τελικό κόστος στην διάθεση του στην αγορά. Η Ευρωπαϊκή Αγορά είναι ελκυστική λόγω έλλειψης των κινδύνων συναλλαγματικών ισοτιμιών και των τελωνειακών δασμών, αλλά και το ότι το κόστος μεταφοράς δεν είναι υψηλό. Μεγάλες, αναπτυσσόμενες αγορές όπως η Κίνα και η Ινδία διαθέτουν και αυτές το αντίστοιχο πλεονέκτημα. Ενδεικτικά, η παγκόσμια διαδρομή των ινών που παράχθηκαν στις ΗΠΑ έως το τελικό προϊόν στον πάγκο πωλήσεων στις ίδιες τις Ηνωμένες Πολιτείες καθορίζει το συνολικό κόστος. Η διαφορά μεταξύ της φθηνότερης και τις πιο ακριβής αλυσίδα αξίας είναι σχεδόν 50%.

Η παγκοσμιοποίηση θα φέρει τις συνθήκες του ανταγωνισμού σε ευθυγράμμιση.

Η ολοκληρωμένη αλυσίδα παραγωγής στην Ελλάδα, από την πρωτογενή παραγωγή της πρώτης ύλης, που είναι το βαμβάκι, έως το ίδιο το ένδυμα, θα προσφέρει την κλωστή με το χαμηλότερο κόστος παραγωγής, με καλή, σταθερή ποιότητα, το ένδυμα με αυξημένη προστιθέμενη αξία, και όλα αυτά θα καθορίσουν την πλέον βιώσιμη θέση σε αυτή την ανταγωνιστική παγκόσμια αγορά. Η Ελλάδα διαθέτει πραγματικά **μεγάλες** δυνατότητες ανάπτυξης συνολικά των κλάδων της Κλωστοϋφαντουργίας και της Ένδυσης, γεγονός που θα υποστηρίξει και θα συμπαρασύρει πολλαπλασιαστικά και τις υπόλοιπες δραστηριότητες που συνδέονται μαζί τους.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΒΑΣΙΚΩΝ ΔΕΙΚΤΩΝ

Αριθμός απασχολουμένων: Ο συνολικός αριθμός των ατόμων που απασχολούνται στη μονάδα παρατήρησης. Περιλαμβάνει τους ιδιοκτήτες, τους συνεταιίρους και τα μέλη της οικογένειας που απασχολούνται αμισθί. Περιλαμβάνει επίσης τα άτομα που εργάζονται έξω από τη μονάδα, ανήκουν σε αυτή και πληρώνονται από αυτή (π.χ. αντιπρόσωποι πωλήσεων, προσωπικό παράδοσης). Δεν περιλαμβάνει άτομα που έχουν παραχωρηθεί στη μονάδα ή που εκτελούν εργασίες συντήρησης ή επισκευής και ανήκουν σε άλλες επιχειρήσεις. Υπολογίζεται ως το άθροισμα του αριθμού των εργαζομένων και του αριθμού του άμισθου προσωπικού

Αριθμός εργαζομένων: ο συνολικός αριθμός των ατόμων που απασχολούνται από έναν εργοδότη με σύμβαση εργασίας και που λαμβάνουν αποζημίωση με τη μορφή μισθού, ημερομισθίου, ή αμοιβής κάθε είδους.

Κύκλος εργασιών: περιλαμβάνει το σύνολο των τιμολογήσεων της μονάδας παρακολούθησης κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς, το οποίο σύνολο αναφέρεται στις πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών σε τρίτο. Περιλαμβάνει όλους τους δασμούς και φόρους στα αγαθά και υπηρεσίες όπως τιμολογούνται από τη μονάδα, με την εξαίρεση του ΦΠΑ και άλλους παρόμοιους αφαιρετέους φόρους που σχετίζονται άμεσα με τον κύκλο εργασιών. Περιλαμβάνει επίσης όλες τις χρεώσεις που βαρύνουν τον πελάτη (π.χ. έξοδα μεταφοράς). Μειώσεις τιμών και εκπτώσεις λαμβάνονται επίσης υπόψη.

Προστιθέμενη αξία στο κόστος παραγωγής: είναι τα ακαθάριστα έσοδα από λειτουργικές δραστηριότητες προσαρμοσμένα στις λειτουργικές επιχορηγήσεις και στους έμμεσους φόρους. Προσαρμογές στην αξία (όπως οι αποσβέσεις) δεν αφαιρούνται.

Έξοδα προσωπικού: ορίζονται ως η συνολική αποζημίωση, σε μετρητά ή σε είδος, πληρωτέα από τον εργοδότη στον εργαζόμενο (πλήρης ή προσωρινή απασχόληση καθώς και οι εργαζόμενοι στο σπίτι), ως ανταπόδοση για την εργασία που παρήχθη κατά την εξεταζόμενη περίοδο. Τα έξοδα προσωπικού περιλαμβάνουν

επίσης τους φόρους και τις κοινωνικές εισφορές των εργαζομένων και του εργοδότη. Υπολογίζονται ως το άθροισμα των μισθών και ημερομισθίων και των ασφαλιστικών εισφορών.

Λειτουργικό περιθώριο: υπολογίζεται ως ο συνολικός κύκλος εργασιών μείον τα κόστη προσωπικού. Προκύπτει από τις λειτουργικές δραστηριότητες μετά την αποζημίωση του παράγοντα εργασίας.

Ποσοστό λειτουργικού περιθωρίου: υπολογίζεται ως το πηλίκο του λειτουργικού περιθωρίου προς τον κύκλο εργασιών.

Φαινόμενη παραγωγικότητα εργασίας: ορίζεται ως το πηλίκο της προστιθέμενης αξίας προς τον αριθμό των απασχολουμένων.

Παραγωγικότητα εργασίας προσαρμοσμένη στον μισθό: ορίζεται ως το πηλίκο της παραγωγικότητας εργασίας προς το μέσο όρο των εξόδων προσωπικού.

Πασχαλίδης Γ. (2012). Έξοδος από την παγκόσμια οικονομική κρίση. Αθήνα: Λιβάνη

Ακκάς Χ. (2006). *Η κλωστοϋφαντουργία έχει ακόμη ελπίδες ανάπτυξης* – Αθήνα: ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ.

Annual Report (2007). *Greece: Cotton and products, 2007*, USDA Foreign Agricultural Service.

Γαλανοπούλου Σ. (2007). *Γεωργία ποιότητα προϊόντων-περιβάλλον*. Βόλος: Σενδουκά

Κουτσού Β. (2006). «*Μελέτη αγοράς εργασίας κλάδου ένδυσης*», Γραφείο διασύνδεσης. Α.Τ.Ε.Ι. Θεσσαλονίκης.

Thessalytex: (2008). Το μέλλον της κλωστοϋφαντουργίας και παραγωγής βαμβακιού στη Θεσσαλία», Τεχνολογική Πλατφόρμα Καινοτομίας για τη Θεσσαλική Κλωστοϋφαντουργία, «ΠΠΚ, Θεσσαλίας

Σέμος Α. (2004). *Μεταποίηση αγροτικών προϊόντων*. Αθήνα: Ζήτη

Δεμίρη Κ. (1992). *Τα ελληνικά κλωστοϋφαντουργεία*. Αθήνα: Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς

Ξανθάκης Ε. (1989). *Η κρίση της ελληνικής μεταποίησης και η παρέμβαση του κράτους*. Αθήνα: Παπαζήση

Baloch, M., Lakko A., & A.H. Soomro. (1993). *Heterosis in interspecific cotton hybrids*. Pak.J.Bot.

Κάτσος Γ. & Ιωάννου Χ. (1986). *Κλωστοϋφαντουργία- Ένδυση. Κέντρο. :* Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών.
ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

<http://www.statistics.gr/> ΕΛΣΤΑΤ (πρόσβαση 3.9.2016)

<http://ec.europa.eu/eurostat/web/structural-business-statistics/data/database> (πρόσβαση 3.9.2016)

<http://iobe.gr/iobe.asp> (πρόσβαση 3.9.2016)

<http://www.imerisia.gr/article.asp?catid=26510&subid=2&pubid=110945246> Η ιστορία της ελληνικής κλωστοϋφαντουργίας (πρόσβαση 3.9.2016)

<http://www.minagric.gr/index.php/el/> - Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης (πρόσβαση 3.9.2016)

<http://www.euro2day.gr/news/economy/article/1422829/nees-mahes-gia-to-mellon-ths-klostoyfantoyrgias.html> Το μέλλον της κλωστοϋφαντουργίας (πρόσβαση 3.9.2016)

<http://www.euro2day.gr/news/economy/124/articles/763409/Article.aspx> (πρόσβαση 3.9.2016)

<http://srv1-vivl-volou.mag.sch.gr/node/4981> (πρόσβαση 3.9.2016)

<http://www.ifarsala.gr/2016/09/05/o-ellinikos-lefkos-chrysos-kai-i-chameni-efkairia/> Ο ελληνικός «λευκός χρυσός» και η χαμένη ευκαιρία. (πρόσβαση 6.9.2016)